A Ω SLOVO

10

OKTÓBER

1980

ROČNÍK XII.

Sviatok Pokrovu — Ochrany Presvätej Bohorodičky

„Panna dnes stojí v chráme a so sbormi svätých neviditeľne modlí sa k Bohu. Anjeli s veľkňazmi sa klaňajú, apoštoli a proroci sa radujú, lebo za nás sa modlí Bohorodička k večnému Bohu."

Tak hovorí kondak sviatku Pokrovu — Ochrany o podstate tohto sviatku.

Čo máme vedieť o tomto sviatku?

V Carihrade, v hlavnom meste Byzantskej ríše, v predmestí Vlacherny v chráme Presvätej Bohorodičky prechovávali rúcho Pre-

(Pokračovanie na 11. str.)

Sviatok Krista kráľa

Ježiš Kristus nie je zemský kráľ, lebo sám povedal:

„Moje Kráľovstvo nie je z tohto sveta" (Jn 18, 36).

Vieme, že v časoch zemského života Ježiša Krista nechceli ho priznať tí, ktorí očakávali Mesiáša ako zemského kráľa, ktorý by bol urobil Izrael mocným a bohatým štátom so všetkými výhodami pre Izraelitov. Od Krista nečakali večné kráľovstvo, len svoj blahobyt na zemi.

Pozrime sa na Kráľovstvo Ježiša Krista.

Starý zákon o ňom svedčí toto:

„Veď ja som ustanovil kráľa svojho nad svätou svojou horou Sionom!" (Ž 2, 6).

Nebeský Otec o ňom hovorí:

„Syn môj si ty, ja som ťa dnes splodil; žiadaj si odo mňa a dám ti do dedičstva národy a privlastním ti zemské končiny" (Ž 2, 7—8).

Prorok Zachariáš hovorí:

„Plesaj hlasno, dcéra Siona... to prichádza tvoj spravodlivý kráľ" (9, 9).

V Novom zákone Ježiš sa predstavuje ako kráľ s plnou mocou, s mocou zákonodarnou a sudcovskou:

„Počuli ste, že bolo povedané vašim predkom: Nezabiješ... ja vám však hovorím, že každý, kto sa bez príčiny hnevá na svojho brata, patrí pred súd... (Mt 5, 21—22). „Daná je mi všetka moc na nebi a na zemi" (Mt 28, 18).

A čo sa týka sudcovskej moci, povedal:

„Otec sám nikoho nesúdi, ale všetok súd odovzdal Synovi..." (Jn 5, 22).

Ako svedectvo tejto pravdy Ježiš Kristus robil aj zázraky: odpúšťal hriechy. Farizeji povedali, že hreší a on riekol chorému, aby vstal a chodil, aby všetci vedeli, že túto moc má ako kráľ.

A ako to prijímajú ľudia?

Jedni tak ako Židia, keď im Pilát povedal:

— Hľa, váš kráľ! (Jn 19, 14).

A oni kričali:

— Ukrižuj, ukrižuj ho!

Oni čakajú radosť od sveta, duchovný život ich nezaujíma.

Iní s radosťou ho prijímajú za svojho kráľa, vedia, že ich kráľ ich očakáva vo svojom kráľovstve. A je nám ľahko na srdci, keď patríme k tým, ktorí nazývajú Krista — Kráľom.

Spracoval: o. LEONTIJ

KROKY JESENNÝMI DŇAMI

Čas beží nezadržateľne vpred a my sme už — po prázdninách a po začiatku školského roka — v prvom opravdive jesennom mesiaci. Hoci kalendárna jeseň prichádza už v septembri, až október prináša v našich krajoch už sychravejšie jesenné počasie, studenšie dni, hmly, dažde a všetko to, čo patrí k jeseni.

V chotároch je však ešte plno práce. Lebo práca poľnohospodárov sa neskončila žatvou, ktorá bola tohto roku namáhavá. Zapríčinila to chladná jar a ešte pred ňou studená dlhá zima. Vegetácia sa omeškala o dva-tri týždne. Búrky a ľadovce niektoré lány obilia poškodili, a tak žatva vyžadovala naozaj viacej potu a námahy.

Ale náš človek, naši ľudia, z ktorých prevažná väčšina vyrástla v roľníckych rodinách, si vedeli poradiť i s nepriazňou počasia a sťažené žatevné podmienky ich nenašli nepripravených. Upravili si zberové mechanizmy, prispôsobili sa daždivému počasiu, využívali slnečné dni, robili doslova od svitu do mrku, aby do posledného zrnka zobrali úrodu chleba nášho každodenného.

Po žatve prišla podmietka, príprava pôdy na ďalšiu sejbu, zber ostatných plodín, ktorý pokračuje aj v týchto dňoch, ktoré treba dobre využiť, aby sme jednak zodpovedne zobrali tohtoročnú úrodu, jednak pripravili pôdu na úrodu v roku budúcom. Okrem mechanizmov, ktoré si už naši poľnohospodári nevedia odmyslieť od svojej práce, lebo ony im ju uľahčujú a robia efektívnou, veľkou pomocou našich poľnohospodárov boli tisícky ochotných rúk brigádnikov, ktorí sa ponúkli pomôcť pri zbere obilia a ktorí ochotne pomáhajú aj v týchto dňoch pri zbere ostatnej úrody.

Je to už tak, že počasie nepočká, má svoje zákonitosti, rovnako ako poľnohospodárske plodiny, ktoré po skončení svojho vegetačného obdobia musia včas zo zeme do skladov, aby sa neznehodnotili. Každá ochotná ruka pri zbere je vítaná a potrebná. Najdôstojnešia cirkevná vrchnosť pamätá na takéto prípady a v naliehavých pracovných úlohách dáva svojim veriacim dišpenz, aby mohli pracovať aj v nedeľu, aby pomohli pri zbere plodín takých potrebných pre naše národné hospodárstvo.

Október je pre nás mesiacom, v ktorom si pripomíname trojaký sviatok našej vlasti: v roku 1918 vznik Československej republiky, o tridsať rokov potom znárodnenie a o ďalších dvadsať rokov federatívne usporiadanie našej republiky, ako spoločného štátu dvoch rovnoprávnych národov.

Po hospodárskom a politickom rozklade Rakúsko-Uhorska, keď sa národy Európy a sveta hlásili o svoje samobytné právo, prihlásili sa i naše dva bratské národy a keď 28. októbra 1918 rakúska vláda vyhlásila kapituláciu, vyhlásili naši predstavitelia samostatný Československý štát. Československá republika vznikla ako výsledok národnooslobodzovacieho boja nášho ľudu, ktorý nadobudol veľký rozmach roku 1918 pod vplyvom Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie. Politická moc prešla z rúk rakúskych a maďarských vládnúcich tried do rúk predstaviteľov našich národov. Utvorenie samostatného štátu Čechov a Slovákov bolo významnou historickou udalosťou.

Po zložitých udalostiach prvej republiky, ktorá nebola spravodlivou matkou svojich detí, lebo mnohé z nich museli za chlebom do sveta, za more, a tie, čo ostali doma, žili v pomeroch, ktoré priali tým majetnejším, po tragédii, ktorá vyústila v hanebný mníchovský diktát, prišla druhá svetová vojna a v nej násilné oddelenie našich bratských národov.

Po rokoch útrap, ktorými museli prejsť naše národy, zásluhou Sovietskej armády sa vojna 9. mája 1945 víťazne skončila. V obnovenej Československej republike sa utvorili predpoklady pre veľké revolučné premeny. Všetka moc prešla do rúk vlády Národného frontu Čechov a Slovákov. Programom novej vlády sa stal Košický vládny program, podľa ktorého sa naša republika stala národným štátom dvoch rovnoprávnych bratských národov Čechov a Slovákov.

Súčasťou týchto premien bolo znárodnenie 28. októbra 1945. Aj túto udalosť si pripomíname v onen trojitý októbrový sviatok. Znárodnenie ťažkého priemyslu, baní a peňažníctva zasiahlo hospodársku moc veľkoburžoázie a zlomilo jej spoločenský vplyv. Odňalo kľúčové hospodárske pozície nielen domácim kapitalistom, ale zlikvidovalo aj moc zahraničného imperialistického kapitálu v našom hospodárstve. Ešte viac upevnilo postavenie socialistických výrobných vzťahov.

Treťou udalosťou, ktorú si pripomíname pri októbrovom sviatku, je výročie federácie, keď vzťahy medzi našimi národmi boli upravené podľa zásady rovného s rovným, ako o tom hovoril už Košický vládny program. V našich podmienkach sa vyriešilo to, čo bývalo predmetom nedorozumení a sporov, čo nevedela riešiť predmníchovská republika. Federácia značí zblíženie a upevnenie našich národov a národností u nás žijúcich, veď naše socialistické spoločenské zriadenie dáva všetkým príležitosť k plnému využitiu a vytvára podmienky, ako žiadna spoločnosť nikdy predtým.

Októbrom sme súčasne vstúpili do posledného štvrťroka tohto roku. Už naši otcovia nás učili zamýšľať sa nad tým, ako žijeme, ako pracujeme, ako hospodárime. Podľa ich rád a poučení snažme sa aj my dobre a k dobru využiť dni, ktoré sú pred nami, aby sme dohonili zameškané. Aby sme urobili to, čo sme si tohto roku predsavzali urobiť. V týchto dňoch prichádzajú už aj starosti s kúrením, lebo zima sa pomaly vkráda pod kabáty. Buďme i na tomto úseku dobrými hospodármi. Ušetríme sebe i spoločnosti. Nevykurujme ulicu, nenechávajme zbytočne otvorené okná vtedy, keď sa kúri. Vetranie má byť krátke, len vtedy je účinné. Na každom úseku zachovávajme hospodárnosť a pri kúrení aj bezpečnostné predpisy, aby sme si nespôsobili zbytočnú a často nenahraditeľnú škodu.

(OF)

Ako dobrí hospodári

Už sú za nami časy, keď naša vlasť bola iba poľnohospodárskou krajinou. Nové spoločenské zriadenie vybudovalo u nás vyspelý priemysel, ktorého výrobky zásobujú nielen domáci trh, ale hovoria o ume a zručnosti našich ľudí aj v zahraničí. Čoraz viac našich výrobkov putuje na svetové trhy, za ktoré potom dostávame zase hodnoty, ktoré by sme inak museli nakupovať za drahé devízy.

Ale napriek tomu poľnohospodárstvo zostalo u nás významným odvetvím. Naši poľnohospodári vychádzajú z bohatej tradície a skúseností našich otcov, ktorí sa vyznali v obrábaní pôdy a vedeli dorobiť kus dobrého chleba. Moderná poľnohospodárska veľkovýroba, poznačená skvelou a vyspelou mechanizáciou, odstránila niekdajšiu drinu a tak sa darí z našich starootcovských polí zobrať čoraz viacej chleba.

Ale nejde len o chlebovú úrodu, nielen o obilie. V týchto dňoch prebieha aj zber iných poľnohospodárskych plodín, ako je cukrová repa, kukurica, zemiaky, hrozno a všetko to ostatné, čo sme na jar zasiali a vložili do matky zeme. Možno povedať, že vlastne poľnohospodári nemajú po celý rok voľno. Stále majú úlohy, ktoré nemožno odložiť, ktoré treba plniť podľa agrotechnických termínov.

Ale stroje a technika, keď aj znamenajú veľkú pomoc pre človeka, nie sú všetko. Človek ich obsluhuje, človek s nimi pracuje, človek ich ovláda. Majme na mysli, aby sme stroje, s ktorými pracujeme, ktoré nám boli zverené do opatery, užívali tak, aby sme nimi dosiahli čo najlepšie výsledky. Aby práca, ktorú naši poľnohospodári vložili do našich polí, priniesla očakávaný úžitok a zaslúžené ovocie.

(om)

Dve výročia Červeného kríža

Dňa 30. októbra t. r. si pripomenieme 70. výročie smrti Jeana Henriho Dunanta, otca myšlienky a zakladateľa Červeného kríža a 117. výročie založenia tejto orgnizácie (r. 1863).

J. H. Dunant sa narodil 8. mája r. 1828 v Ženeve. Už od mlada prejavoval záujem o nešťastných a trpiacich a venoval im takmer všetok svoj voľný čas a vynakladal na ich potreby všetky peniaze, ktoré si nasporil. Navštevoval nemocnice a sociálne ústavy, umierajúcich, chorých a invalidov, celé popoludnia i nedele trávieval v ženevských väzniciach, kde väzňom čítaval poučné príbehy a tak ich pripravoval pre riadny život po odpykaní trestu.

Po skončení školy sa mu splnila túžba cestovať. V službách istej švajčiarskej spoločnosti precestoval kus Európy, ba dostal sa i do Alžírska a Tunisu. Na ceste po Taliansku zažil bitku pri Solferine, kde sa 24. júna 1859 zrazili vojská mladého rakúskeho cisára Františka Jozefa s vojskami francúzskeho cisára Napoleona III. a sardínskeho kráľa Viktora Emanuela. Bola to veľmi krutá bitka. Na bojisku ostalo ležať vyše štyridsaťtisíc vojakov v krvi bez akejkoľvek pomoci a ošetrenia.

Dunant vidiac túto hrôzu zabudol na svoje pôvodné poslanie a pomáha týmto úbožiakom, čo mu len sily stačia. Organizuje bezprostrednú pomoc, mobilizuje ľudí z okolia Solferina, zháňa obväzy i prostriedky na liečenie a občerstvenie, aby aspoň čiastočne zmiernil následky tejto bitky. Po návrate do Ženevy zhrnul svoje hrozné zážitky do knihy Spomienky na Solferino, ktorú zakončil vášnivou výzvou ľudstvu a veľkým vtedajšieho sveta, aby urobili neodkladné opatrenia na vytvorenie zdravotníckej služby vo vojne a na vytvorenie pomocnej civilnej spoločnosti, ktorá by sa na tieto úlohy sústavne pripravovala i v mieri. Touto výzvou vyburcoval svedomie Európy, takže sa už r. 1863 utvorila päťčlenná komisia pre uskutočnenie týchto humánnych zásad pomoci raneným a trpiacim bez rozdielu národnej príslušnosti. Švajčiarska vláda oficiálne zvolala medzinárodnú konferenciu za účasti 16 štátov, ktorej výsledkom bola Ženevská dohoda o zmiernení osudu ranených a chorých vo vojnách. Dnes platí tzv. Ženevská konvencia z r. 1949, čo je základná charta na zmiernenie vojenských hrôz. Podľa nej sa má vo všetkých krajinách založiť organizácia Červeného kríža, ktorej znak — červený kríž v bielom poli —, od ktorého má pomenovanie, vznikol obrátením farieb švajčiarskeho štátneho znaku, bieleho kríža v červenom poli, a symbolizuje a hlása myšlienku ľudskosti a bratstva človeka s človekom. Tento znak sa všeobecne prijal, len v mohamedánskych krajinách používajú znak červeného polmesiaca, príp. znak červeného leva a slnka.

Organizácia Červeného kríža sa rýchlo rozšírila po celom svete. Jej myšlienky prenikli do povedomia širokých más ľudstva a dnes pôsobia národné spoločnosti Červeného kríža v 106 štátoch a združujú do dvesto miliónov členov. Svoje základné poslanie — pomáhať obetiam vojny — rozšírila aj na pomoc pri rozličných katastrofách, živelných pohromách, pri hlade a epidémiách, takže svojou činnosťou zahrňuje všetky biedy celého ľudstva. A robí tak bez rozdielu rasovej, politickej a náboženskej príslušnosti v mene hesla Medzinárodného Červeného kríža „Per humanitatem ad pacem — Ľudskosťou k mieru".

V roku 1963 pri príležitosti 100. výročia svojho vzniku dostal Červený kríž za svoju humánnu a mierovú činnosť Nobelovu cenu.

Aj u nás pôsobí organizácia Červeného kríža podľa svojich šľachetných zásad. V poslednom čase upriamuje svoju činnosť okrem iného aj na záchranu ľudských životov v mieri uchovaním najdrahšej tekutiny — ľudskej krvi pre prípad nutnej pomoci transfúziou. Organizuje medzi občianstvom, najmä našou mládežou, hromadné darcovstvo, a to aj bezplatné, a takto pomáha nášmu zdravotníctvu prinavracať často už stratené životy do činorodého života a práce za rozkvet našej vlasti.

(čk)

Láska, bdelosť a odvaha

Už sme si povedali, že keď Pietro Nenni svojou záverečnou rečou končil II. svetový kongres obrancov mieru vo Varšave, použil ako hlavné heslo Svetového mierového hnutia posledné slová Júliusa Fučíka z jeho diela: Reportáž spod šibenice: „Ľudia, mal som vás rád — bdejte!"

Povedal na adresu delegátov tohto kongresu, že keď im kongres dáva heslo do ďalšieho boja za svetový mier, chce povedať ľuďom celého sveta: — že ich máme radi, — že ich žiadame, aby bdeli, — že ich žiadame, aby mali odvahu.

„Láska, bdelosť a odvaha sú tri hlavné zásady, na ktorých sa nám podarí vybudovať svetový mier."

Len čo bola zvolaná Svetová rada mieru z 235 členov zo 60 krajín sveta a jej predsedníctvo na čele s prof. Frederikom Joliotom-Curiem, francúzskym atómovým fyzikom a nositeľom Nobelovej ceny, jej sekretariát, ktorý si zvolil za sídlo Paríž, sa zišiel pred Vianocami 21. decembra 1950 a uzniesol sa, že zvolá Predsedníctvo Svetovej rady mieru ešte v januári 1951. Noví členovia Svetovej rady mieru a delegáti varšavského kongresu sa rozleteli do všetkých kútov sveta, do 60 krajín sveta, ako mohutný kŕdeľ holubíc, aby svojim národom zaniesli posolstvo, ktoré im kongres dal do vienka pre boj za ochranu mieru.

A takto od roku 1951 vchádzame do 30. výročia tých udalostí, ktoré sa vo všetkých krajinách sveta rozvinuli na obranu mieru. Pre lepší prehľad si ich rozdelíme na udalosti svetové, ktorých iniciatíva vždy vychádzala zo zasadaní Svetovej rady mieru alebo jej predsedníctva či sekretariátu, a na tie, ktoré si tu u nás doma rozvinul náš ľud pod vedením Československého výboru obrancov mieru.

K vedcom, umelcom, politikom a duchovným osobám sa pridávali státisíce ľudí zo všetkých spoločenských vrstiev, rozličného postavenia, náboženských vyznaní, rozličných svetonázorov a politických mienok. Všetci tlmočili na schôdzach, zhromaždeniach a manifestáciách odhodlanie a túžbu svojich spoluobčanov zachrániť svetový mier. V socialistických a neutrálnych krajinách to mohli robiť otvorene. Inde mierová práca narážala na veľké ťažkosti. Najmä v krajinách vo vleku svetového imperializmu, kde vlády považovali svetové mierové hnutie za zastretú komunistickú propagandu a agitáciu, boli obranci mieru prenasledovaní a šikanovaní.

Ale nad faktom vzniku Svetového mierového hnutia a Svetovej rady mieru ani svetová tlač nemohla už prejsť mlčaním. Význačné svetové tlačové orgány písali o II. varšavskom kongrese, o vzniku Svetovej rady mieru ako o veľkej svetovej udalosti a nechýbali hlasy, ktoré zdôrazňovali, že v tomto svetovom orgáne je oveľa širšie zastúpenie národov ako v samotnej OSN.

I. Udalosti vo svete:

1. 21. novembra 1950 Sekretariát Svetovej rady mieru rozhodol zvolať predsedníctvo na január 1950.

2. Predsedníctvo Svetovej rady mieru v Ženeve 10.—11. januára 1951 rokovalo o realizácii uznesení II. svetového kongresu obrancov mieru a o mierovom riešení nemeckej a japonskej otázky.

3. Prvé plenárne zasadanie Svetovej rady mieru v Berlíne v čase od 21.—26. februára 1951 rokovalo o výzve k mierovému paktu veľmocí, o organizácii a rozšírení mierového hnutia, o mierovom riešení nemeckej, japonskej a kórejskej otázky, o koloniálnych a závislých krajinách a o medzinárodných mierových cenách.

4. 11. apríla 1951 v Paríži francúzska vláda zakázala činnosť Sekretariátu SRM a presídlil do Prahy.

5. Schôdza Predsedníctva Svetovej rady mieru v Kodani 5.—8. V. 1951 rokovala o mierovom pakte medzi 5 veľmocami.

6. Predsedníctvo Svetovej rady mieru v Helsinkách 20.—23. VII. 1951 rokovalo o radostnej zvesti, že sa už blíži príemerie v Kórei... a na druhej strane o podstatnom zhoršení medzinárodnej situácie. Na tomto zasadaní sa rozhodlo o Medzinárodnej hospodárskej konferencii, ktorá sa mala zvolať do Moskvy, ďalej o situácii v severnej Afrike a na Blízkom a Strednom východe.

7. Plenárne zasadanie Svetovej rady mieru vo Viedni 1.—6. IX. 1951. Toto zasadanie bolo už bilanciou ročnej aktivity Svetovej rady mieru. Vyšla z neho opäť Výzva k OSN a k národom sveta, ďalej rezolúcia o odzbrojení a o zbraniach hromadného ničenia. Najmä sa venovala pozornosť súpisu a kontrole, ktoré by mali nutne sprevádzať odzbrojenie. Znovu sa zopakovali myšlienky o mierovom riešení rôznych medzinárodných konfliktov a o tom, ako by bolo možno rozšírením kultúrnych stykov a pomocou mierových prázdnin podporiť medzinárodnú obranu mieru.

II. U nás v Československu

Po II. svetovom kongrese obrancov mieru vo Varšave treba zdôrazniť najmä tieto udalosti:

1. 8. decembra 1950 zasadanie predsedníctva Československého výboru obrancov mieru v Prahe, na ktorom delegáti podrobne informovali o varšavskom mierovom kongrese. Bolo rozhodnuté zoznámiť celý náš ľud so závermi tohto kongresu a zvolať I. československý zjazd obrancov mieru.

2. Prvý československý zjazd obrancov mieru v Prahe, s ktorým sa budeme podrobnejšie zaoberať.

3. IX. plenárne zasadanie Československého výboru obrancov mieru 29. marca 1951, na ktorom predsedníčka Čs. výboru obrancov mieru a predseda Slovenského výboru obrancov mieru podali správu o berlínskom zasadaní Svetovej rady mieru.

4. Široké ľudové hlasovanie, ktoré bolo vyhlásené na spoločnom zasadaní Ústredného výboru Národného frontu a Čs. výboru obrancov mieru v Bratislave 23. V. 1951.

5. Predsedníctvo Čs. výboru obrancov mieru 29. novembra 1951, na ktorom bola podaná správa o druhom zasadaní Svetovej rady mieru vo Viedni.

Kronikár

SVÄTÝ MESIACA

ARSENIUS VEĽKÝ

— Cisár Teodoz Veľký potrebuje učiteľa pre svojich dvoch synov, — začal pápež Damas, — preto som zavolal teba, synu v Kristu, poznajúc ťa ako kňaza vzdelaného, i dobrého života...

Pred pápežom Damasom stál kňaz rímskeho kostola — Arsenius. On je Riman, človek veľmi vzdelaný, ovládajúci reči, filozof, ale zanechal filozofiu a začal hľadať múdrosti duchovné. Kňaz vysokej postavy, už nie mladý. Počúvajúc, čo od neho žiada pápež Damas, aj západorímsky cisár Gracián, on preukazuje neochotu prejsť z Ríma do Konštantinopola na dvor cisára Teodoza Veľkého.

— Cisár Teodoz, — prehovoril cisár Gracián, — po celom východorímskom impériu hľadal zodpovedajúceho učiteľa pre svojich synov. Keď našli vzdelaného, nebol bohabojného života, alebo opačne. Preto sa obrátil na nás...

— A bolo by hanbou pre našu krajinu, keby sme mu neposlali človeka vzdelaného, i dobrého života, aby učil jeho synov aj filozofii, aj príkladom vlastného života priviedol ich na cestu bázne Božej.

Na slová pápeža Arsenius mlčal.

— Poznáme ťa, Arsenius, — pokračoval pápež, — že prevyšuješ druhých slovom, skutkami, múdrosťou, i životom...

— Ale ja som už dávno zanechal svetské vedy, — vyhováral sa Arsenius, — mnohé som už pozabúdal. Chcem svoj život prežiť v tichosti a službe Bohu a nie v hlučnom kráľovskom paláci.

Čím viac sa Arsenius vyhováral, tým viac pápež s cisárom naliehali.

Arsenius, hoci nechcel, uposlúchol príkaz pápeža a odcestoval do Konštantinopola...

—

Cisár Teodoz prijal Arsenia láskavo a mal ho vo veľkej úcte. Raz cisár Teodoz Veľký zašiel do komnaty, aby sa pozrel, ako sa synovia učia a uvidel, že jeho synovia počas výučby sedia a Arsenius stojí. Prikázal Arseniovi v škole vždycky sedieť a synom, z úcty k učiteľovi, stáť.

Desať rokov učil kňaz Arsenius cisárových synov: Arkáda a Honora. Synovia sa neraz hrubo správali k svojmu učiteľovi, ba sa mu aj vyhrážali, že ho zabijú. Jednej noci Arsenius, prezlečený, nasadol na loď a odplavil sa z Konštantinopola, hľadajúc ticho života... Do Ríma sa nevrátil, tam by ho boli našli. Preplavil sa priamo do Egypta, vystúpil v Alexandrii a odišiel do púšte. Zastavil sa v jednom kláštore. Svoju vzdelanosť zatajil. Hovoril sám sebe:

— Ja som viac vzdelaný. Ale oni lepšie poznajú cestu ku kresťanskej dokonalosti. Môžem sa učiť aj od najjednoduchšieho z nich.

Cisár dlho hľadal Arsenia, ale stopa po ňom zmizla.

Arsenius po čase zanechal kláštor, odišiel ďalej do púšte, postavil si malý domček a žil sám uprostred púšte. Stránil sa od ľudí, aby sa mohol lepšie spojiť s Bohom, ale svetlo sa nedá ukryť. Zvesť o jeho bohabojnom živote, o jeho hrdinstve pustovníka sa niesla široko-ďaleko.

Po mnohých rokoch pred Arseniom zastali poslovia cisára Arkáda, jeho bývalého žiaka:

— Priniesli sme ti list od cisára Arkáda. Po smrti otca Teodoza Veľkého on vládne v Konštantinopole a jeho brat Honor v Ríme.

Arsenius odtrhol pečať z cisárskeha listu.

Cisár ho v liste prosil, aby mu Arsenius odpustil jeho neposlušnosť, keď bol jeho žiakom, a aby sa Arsenius pomodlil za neho i za jeho brata Honora, aby im Boh pomáhal dobre vládnuť krajinou. Celú cisársku daň, ktorú platí Egypt, cisár odovzdáva Arseniovi, aby s ňou naložil podľa svojho uváženia.

Písomne odpovedať cisárovi Arsenius nechcel.

— Povedzte cisárovi, — odkázal prostredníctvom poslov, — že sa modlím, aby Boh usmerňoval cisára konať Jeho vôľu. A príjmy z daní ja nepotrebujem, lebo pre svet som už zomrel a nech nikto ma nezapočítava medzi živých...

S touto odpoveďou poslovia odišli...

K Arseniovi prišiel nejaký človek.

— Otče, ja pochybujem o tom, že v najsvätejšej Eucharistii je Telo Kristovo, myslím, že chlieb nie je skutočné Telo Kristovo, ale iba názorné, to znamená, že chlieb iba predstavuje Telo Kristovo.

(Pokračovanie na 12. str.)

Liturgika — Poznaj svoj obrad

Zádušné soboty — Veľkopôstne modlitby za zomrelých

V našej veľkopôstnej duchovnej obrode dbáme nielen o spásu našej duše, ale i o spásu zomrelých. Za tým účelom Cirkev určila štyri zádušné soboty vo Veľkom pôste, a piatu — pred Zoslaním Svätého Ducha.

Svätá Cirkev učí, že dušiam v očistci môžeme pomáhať modlitbami, dobrými skutkami, a predovšetkým — svätou liturgiou. Druhý vatikánsky koncil v dekréte O Cirkvi hovorí: „Cirkev na zemi, od samých počiatkov kresťanského náboženstva, s veľkou pobožnosťou udržiavala pamiatku zomrelých" (§ 50). Preto Cirkev, okrem denných modlitieb a bohoslužieb za duše zomrelých, označila ešte osobitné dni na spomínanie a modlitby za zomrelých a nazvala ich z á d u š n ý m i. Tieto zádušné soboty sú: sobota pred Mäsopôstnou nedeľou, ďalšie tri soboty: pred druhou, treťou a štvrtou nedeľou Veľkého pôstu, a posledná — piata zádušná sobota je pred Zoslaním Svätého Ducha.

Teda v našej veľkopôstnej duchovnej obrode nezabúdajme ani na duše zomrelých.

—

Už sme spomínali, že k a ž d á s o b o t a týždňa v našom obrade je určená tiež aj pre naše modlitby za zomrelých.

Tu ešte treba pripomenúť: t r e t i n y, d e v ä t i n y, š t y r i d s a t i n y a v ý r o č i a ú m r t í.

Naša Cirkev má pradávnu obyčaj spomínať na zomrelých v tretí, deviaty, štyridsiaty deň po smrti. Toto spomínanie na našich zomrelých siaha do apoštolských čias a vychádza z nasledovného: Tretieho dňa Ježiš Kristus vstal z mŕtvych, spomienkou v deviaty deň prosíme Pána Boha, aby na orodovanie deviatich anjelských zborov prijal zomrelého medzi svätých, — a spomienka v 40. deň je na pamiatku nanebovstúpenia Ježiša Krista v štyridsiaty deň po vzkriesení.

Spomienka na našich zomrelých na výročie ich smrti — to je prejav lásky k tým, ktorí odišli do večnosti.

V spomínané dni pozostalí príbuzní dávajú obyčajne na zádušnú svätú liturgiu, parastas, panychídu alebo akafist za svojich zomrelých.

—

V niektorých farnostiach udržala sa ešte dávna obyčaj našej Cirkvi — v nasledujúci deň po sviatku chrámu odbavovať sv. liturgiu a parastas za zomrelých farníkov. Treba zásadne túto krásnu a spasiteľnú obyčaj v našich farnostiach obnoviť, aby aj duše zomrelých pocítili radosť našich odpustov.

—

A v niektorých farnostiach sa udržala iná pradávna naša obyčaj, — v tretí deň veľkonočných sviatkov, alebo v Tomášovu nedeľu ísť s procesiou na cintorín a tam odkončiť veľkonočný parastas a na hroboch odbavovať panychídu. Toto má ten symbolický význam, že veriaci v čase vzkriesenia idú k zomrelým, aby sa s nimi podelili s radosťou z Kristovho vzkriesenia.

—

Bola u nás ešte pradávna obyčaj štyridsiateho dňa po smrti odbavovať večer v dome zomrelého „Psaltyr — Čítanie žaltára" a mnohí veriaci vo Veľkom pôste dávajú v svojom dome odbavovať „Čítanie žaltára" za duše svojich zomrelých. Je to pekná bohoslužba za účasti kňaza alebo aj bez neho, na ktorej sa zúčastní veľa veriacich, ktorí si podelia medzi sebou jednotlivé žalmy a ich v čase, keď jeden z nich číta svoj žalm nahlas, oni čítajú svoje ticho. Medzi jednotlivými kaftizmami žaltára sú spievané vložky stichirov za zomrelých.

—

Niektoré oblasti, v ktorých sú aj rímskokatolíci, majú obyčaj spomínať zomrelých aj 2. novembra, t. j. v Deň dušičiek. Táto obyčaj je prevzatá od rímskokatolíkov. V rímskokatolíckom obrade túto obyčaj zaviedol sv. Odilo, opát klunského kláštora vo

Kresťanské čnosti

(P O K O R A)

Pokora a tichosť podľa sv. Vincenta z Pauly sú dve sestry a sú jedným z najúčinnejších prostriedkov kresťanského posväcovania sa.

K týmto čnostiam nás Kristus výslovne pobáda, keď hovorí: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom a nájdete odpočinok pre svoje duše!" (Mt 11, 29).

Pokora je nadprirodzená čnosť, ktorá sa protiví pýche a pomocou ktorej sa dostávame do správnych hraníc úcty k sebe samému. Ona nám určuje miesto, ktoré nám patrí pred Bohom a pred ľuďmi. Je to habituálna dispozícia, ktorá nás uschopňuje rýchlo a ľahko sa pokoriť pri každej príležitosti a prijať pokorenie v živej a hlbokej viere. Pokora má svoj základ vo vôli, ktorá brzdí, aby sme nemali zaľúbenie v sebe samých. Posilňuje ju aj svetlo rozumu, ktorým jasne poznávame, čo sme a tak nedovolí, aby sme sa preceňovali! „O, Bože, ktorý si vždy ten istý, daj mi milosť, aby som poznal Teba a poznal aj seba!" (Sv. Augustín) Poznanie Boha a seba privádza nás aj k objektívnemu chápaniu čnosti pokory a nášho vzťahu voči svojmu Stvoriteľovi!

Pokora má za úlohu podrobiť sa Pánu Bohu vo všetkom a pokloniť sa pred všetkým, čo Boh vložil do svojich diel.

V snahe po kresťanskej dokonalosti má čnosť pokory prvoradé miesto. Túto mienku podporujú zhodne všetci cirkevní Otcovia. Podľa sv. Hieronýma je to prvá čnosť kresťanov: „Nič si viac nevážte, nič nemajte viac na srdci ako pokoru, lebo ona je hlavnou strážkyňou a ochránkyňou všetkých čností." Svätý Cyprián nazval pokoru „základom svätosti"! Svätý Augustín v liste Dioskorovi nás poúča o dôležitosti pokory v náboženskom živote nie preto, žeby nebolo iných prikázaní, ale preto, že pýcha nám vytrhne z rúk zásluhy dobra, ktoré sme vykonali a z ktorého sa tešíme, — ak pokora nepredchádza, nedoprevádza a nenasleduje všetky dobré skutky a ak sa nedáme od nej viesť po stopách Spasiteľovho príkladu pokory. Bojíme sa hriechu v iných nerestiach, kým tejto vášne sa musíme báť aj vtedy, keď konáme dobré skutky. Udusiť pýchu, pritiahnuť milosť Božiu, to sú dva hlavné plody posväcujúcej činnosti pokory! Viera a nádej sú vyššie ako pokora. Štyri hlavné čnosti stoja tiež nad pokorou. Ak sa však pozeráme na dôležitosť praktického posväcovania, odhliadnuc od vnútornej hodnoty, tu pokora je základom celej budovy svätosti, ktorý jej zabezpečí stálosť! „Pokora je ako dobrý a silný základ čností. Keď sa ona otrasie, všetky čnosti sa zrútia!" (Sv. Bernard) „Ak nebudete znova ako deti, nevojdete do Kráľovstva nebeského!" (Mt. 18, 3) Tu jasne hovorí Kristus o pokore. Pracujme preto na svojom spasení s pokorou. Cvičme sa v pokore, aby sme uskutočnili ideál kresťanskej dokonalosti. K tomu priliehavo poznamenáva svätý Augustín: „Nič nie je vznešenejšie ako cesta lásky, avšak po nej kráčajú iba pokorní!"

V pokore najdôležitejšie je poznať seba, aký som pred Bohom a vo svetle Jeho nekonečných dokonalostí a napokon podľa učiteľov duchovného života rozjímať často o umučení Ježiša Krista. Čnosti pokory veľmi škodí túžba po chvále a uznaní. P. Faber z praxe poznamenáva, že často naša prirodzenosť túži po komplimentoch ako smädná ťava po vode na púšti a pokračuje: „Dva druhy ľudí sa obídu bez komplimentov: svätí, ktorým stačí Boh a tí, ktorí rozdávajú komplimenty a tak nepotrebujú chválu druhých. Mnohí svätí pokladali komplimenty za výsmech, ktorého sa im dostalo.

Pri cvičbe ducha pokory dávajme veľký pozor na reči a na spôsob vyjadrovania. Nepoužívajme nikdy hrdý tón s nádychom absolútnej istoty, nenadsadzujme svoje dôkazy za každých okolností, neusilujme sa mať vždy pravdu, či posledné slovo, ktoré ponižuje protivníka, či priamo uzemňuje. Nebuďme ctiteľmi iba svojich myšlienok a nápadov, ale dajme možnosť presadiť sa aj druhým.

Matka lásky a milosrdenstva, Panna Mária, učiň nás podobnými Svojmu Synovi v pokore a poníženosti, aby sme našli pravý odpočinok a mier duše! Mikuláš MARIÁNSKY

Mária jediná čistá a milostiplná

Sv. Katarína Sienská rozprávala, že krása duše v stave milosti je taká veľká, že každý, kto by túto krásu videl, bol by hotový za ňu obetovať aj svoj vlastný život.

Keď je krása duše v stave milosti taká veľká, aká môže byť duša tej, ktorá je „milosti plná" — Presvätá Bohorodička. Anglický maliar a kritik Hazlit pozeral kedysi na obraz krásneho dievčaťa. Bol očarený jej nevinnosťou, ktorá jej žiarila z očí. Povedal: „Zdá sa mi, že by nebolo možné urobiť niečo nepekného pred týmto obrazom."

A k akej mravnej čistote sa dvíha obraz Nepoškvrnenej? Jej duša okrášľuje i telo. Bernadeta Soubirousová povedala: „Každý by bol hotový zomrieť, aby ju mohol ešte raz uvidieť." Preto svätá cirkev vo svojich modlitbách a pobožnostiach o nej vyznáva, že je „jediná čistá a milosti plná". A zbožná mariánska pieseň dodáva: „Celá krásna si, Mária, v tebe škvrny nijakej niet."

Mládenci v ohnivej peci pre svoju čistotu boli zachránení pred ohňom smrti. Daniel zase bol zachránený pre svoju spravodlivosť v jame. A Prečistá Panna Mária by mala podľahnúť smrti? Jej duša, čistá, rajsky krásna, opustila svet, aby trónila v nebesiach. Preto meno Máriino je životom spravodlivých, ktoré priťahuje k pokoju, čistote a nevinnosti.

Dňa 14. septembra 1969 Svätý Otec Pavol VI. prišiel ako pútnik do talianskeho mesta Nettuno, kde sú ostatky mladej hrdinky sv. Márie Goretti, panny a mučenice, ktorý pri tejto príležitosti povedal: „Čím zvíťazilo toto dvanásťročné dievča nad telesnou presilou? Svojou duchovnou silou! Napoddala sa, i keď ju to stálo život. A splnili sa na nej Ježišove slová: ‚Kto stratí svoj život pre mňa,

Francúzsku, ktorý zomrel v roku 1048 (sviatok 1. januára v lat. obrade). Tento opát videl, že veľa ľudí umiera a nikto si na nich modlitbou nespomenie, nedá im rosu pomoci. Preto v roku 998 prikázal, aby v kostoloch jeho rehole 2. novembra sa modlili za duše zomrelých veriacich. Takto povstal v latinskom obrade počiatok Dňa zomrelých, ktorý sa rozšíril na celú Cirkev.

Aké sú v našom obrade zádušné modlitby?

V prvom rade je to modlitba rodiny, či blízkych. Na túto modlitbu nás odkazuje každá sobota roku, aby sme v našich súkromných modlitbách spomenuli na našich zomrelých.

Okrem toho Cirkev má rôzne zádušné bohoslužby:

Je to v prvom rade sv. liturgia. Jedna, tri, alebo deväť za sebou nasledujúcich, na základe vyššie spomenutej symboliky, alebo Štyridsaťústna (po cirkevnoslov. Sorokoustná) a najnovšie Gregoriánka.

Štyridsaťústna — odvodená od „štyridsať úst", a to znamená Službu Božiu odbavovanú 40. kňazmi v jeden deň alebo jedným kňazom za 40 dní bez prerušenia. Obyčajne v našom obrade veriaci dávajú„ sorokoustnú" Službu Božiu po smrti člena svojej rodiny, príbuzného alebo dobrodinca, alebo „za duše v očistci" — po cirkevnoslovansky „za niščymi".

—

Novšie prijala sa u nás tzv. Gregoriánka — to znamená odkončenie bez prerušenia tridsať za sebou idúcich Služieb Božích. Vtedy, keď symbolika Sorokoustnej je tá, že Ježiš Kristus sa 40 dní postil, 40 dní prebýval po vzkriesení medzi apoštolmi, na 40. deň vstúpil na nebesia, — to symbolika Gregoriánky je celkom iná, hoci má počiatok v našej Sorokoustnej. — Počiatok Gregoriánky dal opát kláštora sv. Andreja v Ríme Gregor, ktorý neskoršie sa stal pápežom a je známy ako Gregor Veľký (590—604). Preto tieto Služby sa aj nazývajú Gregoriánkami. Tento pápež, ešte ako opát kláštora v Ríme, bol v priebehu šiestich rokov vyslancom pápeža Pelagia II. (578—590) v Carihrade, kde dokonale poznal východný obrad a keď sa stal pápežom, veľa z poznaného uviedol v latinskom obrade.

Dejiny zavedenia Gregoriánky sú tieto: Gregor bol z bohatej rodiny a svoj veľký dom v Ríme premenil na kláštor a sám v ňom sa stal opátom. V Carihrade poznal kláštory východného obradu a na vzor týchto v svojom kláštore zaviedol prísne predpisy. Medzi rehoľníkmi kláštora bol istý Just, ktorý bol lekárom. Keď tento Just ochorel na smrť, vyšlo najavo, že on sa veľmi previnil proti sľubu rehoľnej chudoby tým, že pre seba ukryl tri zlaté peniaze. Opát Gregor s cieľom, aby ho potrestal a priviedol k ľútosti a za účelom napomenutia ostatných rehoľníkov, zakázal ostatným rehoľníkom navštevovať umierajúceho Justa a keď ten v kajúcnosti zomrel, prikázal ho bez pohrebu vhodiť do jamy pri návoze, zasypať hlinou a do jamy vhodiť i tie tri zlaté peniaze. — Avšak po troch dňoch opát Gregor si spomenul na Justa, povolal k sebe kláštorného kňaza a smutne mu povedal: Náš zomrelý brat už dlho sa trápi v ohni. Treba v miere lásky našej mu pomôcť oslobodiť sa z neho. Preto iď a každý deň v priebehu tridsiatich dní bez prerušenia prinášaj za jeho očistenie nekrvavú obeť Služby Božej". Kňaz konal Služby Božie, ako mu bolo povedané. Po čase zomrelý Just sa vo sne zjavil svojmu bratovi Kopiózovi, tiež rehoľníkovi kláštora a povedal mu: „Doteraz mi bolo zlé; avšak teraz dobre, lebo som vošiel do spoločenstva." Kopióz ihneď to povedal v kláštore. Rehoľníci spočítali dni a vyšlo najavo, že to bol tridsiaty deň prinášania obety Služby Božej a zomrelý žertvou Služby Božej bol zachránený od múk. (Gregor Dvojeslov: kn. 4, hl. 55 a 57).

Takto vznikla obyčaj slúžiť gregoriánske omše.

Okrem Služby Božej naša Cirkev má ešte tieto bohoslužby za zomrelých: **parastas, panychída, akafist**, a môžu sa ešte odbavovať: **paraklis** a **moleben** s dodatkom panychídy. Tu ešte patrí veľká modlitba „Psaltyri — Čítania žaltáru".

(Pokračovanie na 15. str.)

Z biblických dejín

Časy pred príchodom Ježiša Krista

Náboženско-mravný stav izraelského národa

Izraelský národ uprostred národov pohanských veril v jedného Boha a mal zachovať túto vieru v jedného Boha a ľudstvo pripraviť na príchod Mesiáša. Avšak tento národ plnil Boží zákon väčšinou navonok a očakával politického Mesiáša, ktorý by ho oslobodil od rímskeho jarma. Okrem toho izraelský národ bol rozštepený na rôzne sekty a strany.

1. **Farizeji** — boli učiteľmi a vodcami ľudu, avšak uspokojovali sa vonkajším plnením Zákona. Svoju pobožnosť úmyselne stavali na obdiv ľuďom. Vo svojich rukách mali veľkňazstvo a synedrion — vysokú židovskú radu.

2. **Saduceji** — mali prívržencov hlavne medzi boháčmi. Popierali nesmrteľnosť duše, vzkriesenie, božskú prozreteľnosť a existenciu anjelov. Boli nemravní a nemilosrdní k blížnym.

3. **Esseni** — žili väčšinou pri Mŕtvom mori, nezúčastňovali sa na bohoslužbách v jeruzalemskom chráme, mali spoločný majetok, viedli prísny asketický život, nejedli mäso a neženili sa. V dobe Kristovej bolo ich približne 4 tisíc.

4. **Samaritáni** — to bola miešanina Židov, (ktorí ostali v Samárii po zajatí asýrskom), s novými pohanskými kolonistami. Ostatní Židia ich neuznávali za pravých Izraelitov, preto Samaritáni si vystavali chrám na hore Garizim s vlastnými bohoslužbami. Zo svätého Písma uznávali len 5 kníh Mojžiša. Mesiáša očakávali ako učiteľa nebeskej pravdy a osloboditeľa od hriechu.

Avšak už v časoch Kristových Židia žili aj mimo Palestíny, náboženské stredisko mali v synagógach a na jeruzalemský chrám posielali poplatok a tiež chodili na púte do Jeruzalema.

Náboženско-mravný stav pohanstva charakterizuje modloslužobníctvo, mravný úpadok, poníženie manželstva, kruté zaobchádzanie s deťmi, otroctvo, zúfalstvo.

1. Pohania boli modloslužobníkmi vo väčšej či menšej miere v závislosti od toho, na akom stupni vzdelania boli. Uctievali živly a všetko tajuplné v prírode, — hviezdy, zem, zvieratá a pod.

Gréci a Rimania si vytvorili osobných bohov, to znamená ľudí, povýšených na bohov, ktorí mali všetky ľudské slabosti, vášne a neprávosti. Pritom boli bezmocní a od ľudí sa odlišovali len nesmrteľnosťou. Rimania uctievali sochy týchto bohov, ako by to boli sami bohovia.

Pravda, boli v týchto národoch filozofi ako Sokrates († 399 r. pred Kr.), Platón († 348 r. pr. Kr.), Aristoteles († 322 r. pr. Kr.) a iní, avšak ich niektoré ušľachtilé názory nemali vplyv na utváranie sa praktického života. Ich názory boli zatlačené inými školami, či systémami, ako skeptikmi (popierali možnosť poznať pravdu a získať bezpečné odpovede na najdôležitejšie otázky života), epikurejcami (vyhlasovali príjemný život za najvyšší cieľ človeka), stoikmi (ktorí učili, že celý svet je podriadený slepej a nezmeniteľne pôsobiacej moci (fata-osudu), peripatetikmi (ktorí sa zaujímali malichernosťami).

2. **Mravný úpadok**, — už sami pohanskí bohovia boli úžasne nemravní, páchali najhoršie neprávosti.

3. **Manželstvo** v pravom zmysle slova neexistovalo, rozvody boli na dennom poriadku. Seneca († r. 65 po Kr.) poznamenáva, že vznešené Rimanky počítali svoje roky podľa počtu svojich manželov. A u iných žena bola len otrokyňou. Predávali ju a kupovali.

4. Kruté zaobchádzanie s deťmi — deti mohli byť podľa ľubovôle otca predané alebo usmrtené. Až Konštantín Veľký obmedzil otcovskú moc nad deťmi a trestal za ich usmrtenie.

5. **Otroctvo** — otroci tvorili väčšiu časť obyvateľstva tak v Grécku, ako aj v Ríme a boli považovaní iba za veci a predmety. Pred zákonom boli úplne bezprávni. Pán mohol s nimi

nájde ho.' Mária Goretti tak našla večný život, a to v najväčšej miere, podľa Ježišových slov: ‚Blažení čistého srdca, lebo oni budú vidieť Boha.“

Panna Mária je takto príkladom mnohých, ktorí svoj život zasvätili Bohu práve podľa jej vzoru. Práve z tejto príčiny mnohí „upierajú svoje oči k Panne Márii, ktorá žiari celej vospolnosti vyvolených ako vzor čností...“, hovorí koncil (Luen gentium 65).

Z tejto príčiny i my všetci veriaci vzdávame jej úctu. Zvlášť národ slovanský si hlboko ctí Matku Božiu. Úcta k nej svojimi koreňmi hlboko spočíva v ich národnom charaktere. Nech teda i naďalej vládne v našich srdciach tá večná láska k našej dobrotivej Matke, aby nás svojou ochranou a orodovaním neopúšťala. Tá jediná čistá a milostiplná.

FRANTIŠEK DANCÁK

Pomoc nás zjednocuje

Stará Borka bývala so svojím manželom ďaleko od svojho rodiska. Tu ich zavial osud. Jej manžel si kedysi v mladosti našiel tu v obci zamestnanie v mlyne a priviedol si aj ju tu. Žili v láske a v pokoji. Deti nemali. Postavili si dom, v ktorom prežívali roky svojej staroby. Borka nemohla byť bez svojho manžela Štefana a on bez nej. Keď išla nakupovať do obchodu, starký ju už vyzeral na mostíku. Ľudia sa smiali a uťahovali si z nich. Ba nejeden mu aj poznamenal: Prečo stojíš na mostíku, aby ti manželka trafila domov? Ale oni si z toho nič nerobili. Jeden bol druhému všetkým a ani si nevedeli predstaviť život inkašie ako spolu až do smrti.

Jedného dňa Štefan ochorel. Starká volala lekára, ten zas sanitku, ktorá ho odviezla do nemocnice, ale pomoci nebolo. Štefan zomrel, pochovali ho. Borka sa naraz ocitla v novej skutočnosti, s ktorou sa spočiatku nevedela zmieriť. Bez Štefana dom jej pripadal prázdnym, nemým, chladným až neznesiteľným. Vyšla na dvor, kde predtým Štefan často pracoval, ale na ňom sa ocitla tak isto opustenou. K tomu tu nemala brata ani sestry, aby sa im aspoň vyžalovala. A tak dusila žiaľ v sebe. Neraz sa v izbe vyplakala, utrela slzy a nepovedala nikomu nič.

Bývala v jej susedstve Marienka, tenké, slabé stvorenie. Bola už matkou dvoch dietok, Branka a Alenky, ktoré boli neustále choré. Raz zápal pľúc, inokedy zápal stredného uška a zas inokedy priedušky ich mordovali. Jej manžel Lacko chodil na týždňovku. Vracal sa až v piatok večer a tak si často nevedela rady. Raz stará Borka išla z obchodu, keď stretla Marienku s oboma deťmi. Jedno mala v kočiariku, druhé na rukách. Vietor fúkal a ona schúlená čakala na autobusovej stanici.

— Kdeže to ideš? — spýtala sa jej Borka.

— Idem do mesta k lekárovi s Alenkou, trpí na zápal stredného uška. Branka nemám kde nechať, nuž musím ho niesť na rukách.

— Ihneď mi ho daj, — povedala Borka a už ho mala na rukách —

máš dosť trápenia s Alenkou, ja sa o Branka postarám. Vzala ho k sebe a vyprávala s ním, nakŕmila ho. Čas jej utekal, ani nebadala ako. Odpoludnia prišla Marienka s Alenkou a chcela brať Branka.

— Počkaj, počkaj, — povedala jej Borka — najprv sa naješ ty aj Alenka. Uvarila som aj pre vás. Veď doma nemáš nič pripravené.

— Ale teta, ja som vám vďačná, že ste sa postarali o Branka.

— Len sa neokúňaj — povedala rázne Borka a už jej niesla jedlo na stôl.

Keď sa Marienka najedla a nakŕmila aj Alenku, Borka jej povedala:

— Vždy, keď s niektorým deckom ideš do mesta, druhé prines mne. Nevieš si predstaviť, ako som sa s Brankom dobre cítila.

Marienka rada poslúchla, uľavilo sa jej. Deti vyšli z chorôb, na tetu Borku nezabudli. Bežali k nej ako k vlastnej babičke. A ona ich pritúlila, vybozkala, mala pre ne zavše cukrík alebo koláčik a ľúbila ich ako vlastných vnukov. Aj ich otecko, Lacko, zašiel k tete. Práve v drevárni rúbala drevo.

— Počkajte, teta, — zvolal Lacko, to nie je pre vás robota. Ja vám narúbem, aby ste mali na celý týždeň. A potom vám narúbem zas. A už od nej vzal sekeru a rúbal.

Teraz už chodila k Marienke aj ona. Obe sa cítili dobre. V Borkinom dome zavládla radosť, šťastie, pokoj. Raz si Borka odpočívala v mäkkom kresle a divila sa, ako a kedy zmizla z jej príbytku clivosť, opustenosť, samota. Sama nezbadala, keď sa v ňom znova cítila ako za čias svojho nebohého manžela.

Pomôžme v núdzi každému a nebudeme sa cítiť nikdy opustenými. Naše dobré skutky získajú nám vďačných spoločníkov, ktorí nás budú obšťastňovať na ceste života.

Dr. Ján BUBÁN

Z kresťanského sveta

● V nedeľu 22. júna pri sv. omši v svätopeterskej bazilike vyhlásil Svätý Otec Ján Pavol II. za blahoslavených:

Máriu Guillard Martinovú, zakladateľku kanadských uršulínok,

františkánskeho terciára Petra Betancourta z Guatemaly,

jezuitského misionára v Brazílii Jozé de Anchieta,

zakladateľa cirkevnej organizácie v Severnej Amerike biskupa Františka Lavala a

Katarínu Tecaquitovú, Indiánku.

Bl. Mária Guillardová Martinová je z Francúzska. Po ovdovení vstúpila do kláštora uršulínok a pôsobila v Kanade.

Bl. Peter de Betancourt sa narodil r. 1626 na Kanárskych ostrovoch. V Guatemale rozvíjal rozsiahlu misijnú činnosť, keď ako františkán založil kongregáciu betlemistov.

Bl. Jozef de Anchieta sa narodil r. 1534 na Kanárskych ostrovoch. Ako jezuita hlásal Evanjelium v Brazílii a tam ho aj nazývajú otcom krajiny.

Bl. František Laval sa narodil r. 1623 a pôsobil ako apoštolský vikár v Severnej Amerike.

nakladať podľa ľubovôle ako s ostatnými predmetmi, mohli ich mučiť, zraniť, predať, usmrtiť. Zvlášť smutné bolo postavenie chorých a práceneschopných otrokov. Boli vyhadzovaní a vydaní na smrť hladom. Otrokov tiež používali ako gladiátorov na gladiátorské zápasy medzi sebou a so zvermi. Boj sa vždy končil usmrtením jedného z borcov. Tak umierali otroci tisícami. Divákmi pri zápasoch boli nielen muži, ale aj ženy a dievčatá.

V rokoch 136—71 pred Kristom boli v rímskom impériu tri povstania otrokov. Posledné viedol Spartakus, ktorý mal 70 tisíc stúpencov. Povstanie Spartaka bolo zlikvidované Liciniom Crassom v roku 71 pred Kristom. Crassus prikázal pozdĺž cesty Via Appia 6 tisíc otrokov ukrižovať.

6. C h u d o b o u bolo pohŕdané, nad chudobnými nikto nemal milosrdenstvo. Vládlo n á s i l i e. Nebolo žiadnej spravodlivosti. Zúfalstvo hnalo množstvo ľudí k samovražde.

Ježiš Kristus — zakladateľ Cirkvi

Ježiš Kristus, Syn Boží, Vykupiteľ, prisľúbený Mesiáš, pravdivý Boh, Boh a človek, prorokmi predpovedaný, narodil sa za vlády kráľa Herodesa v Betleheme, v 747. roku od založenia Ríma. Meno Ježiš, dané samým Bohom, pochádza od hebrejského (Ehošua — Ešua) a znamená: Spasiteľ, Vykupiteľ. Kristus — to je grécky preklad hebrejského Mešiah, čo znamená: Pomazaný Pánov. (Ehošua Mešiah — Ježiš Kristus).

Pod narodením rozumieme to, že Syn Boží zázračným spôsobom vzal na seba ľudskú podobu a tak sa stal človekom. Narodil sa z Panny Márie. Mária pochádzala z rodu kráľa Dávida, už veľmi schudobneného, a bola zasnúbená s Jozefom, tesárom, človekom spravodlivým. Deň narodenia Ježiša Krista slávi Cirkev 25. decembra a tento sviatok sa nazýva: Narodenie Pána — Vianoce.

Zanedlho po narodení, Herodes, židovský kráľ, chcel zabiť Ježiša Krista ešte ako dieťa, ale Máriin snúbenec Jozef zachránil dieťa i jeho matku útekom do Egypta, odkiaľ sa vrátili až po smrti Herodesa a usadili sa v Nazarete.

Svoj život, až do 30. roku, Ježiš prežil v Nazarete. Verejné vystúpenie Ježiša Krista ohlásil prorok Ján Krstiteľ, krstiac ho v Jordáne a poukazujúc na neho, ako na Mesiáša — Spasiteľa.

Ježiš Kristus začal učiť, keď mal 30 rokov. Prechádzajúc dedinami a mestami svojej krajiny, učil, robil zázraky, prijímal učeníkov a vybral z nich 12 apoštolov. O sebe učil, že je prisľúbený Vykupiteľ, ktorého poslal Boh na zem, aby večnú blaženosť dosiahli všetci tí, ktorí v neho uveria. Neprišiel Starý zákon zrušiť, ale naplniť. Učil pravdám a čnostiam, ktoré máme veriť a konať. Náuka Kristova odpovedá na všetky otázky, aké vyvstávajú pred človekom, z tejto náuky človek pozná svoj cieľ i cestu k tomuto cieľu. Svoju náuku potvrdzoval zázrakmi a proroctvami.

Aby ľuďom priblížil plody vykúpenia, ustanovil sviatosti.

Založil Cirkev — duchovné kráľovstvo. Ustanovil apoštola Petra za hlavu svojej viditeľnej Cirkvi. Sám porovnával svojich veriacich k stádu, ktoré má byť pod jedným pastierom a v jednom ovčinci. (Jn. 10, 16). Dal Cirkvi moc učiteľskú, kňazskú a pastiersku. Prisľúbil jej pomoc Utešiteľa — Ducha Svätého po všetky dni.

Nie všetci uverili v Krista. Najmä najvyššie kňazstvo židovské, farizeji, zákonníci, ho nenávideli pre jeho náuku a chceli ho zabiť. Odsúdili ho na smrť, ale pretože rozsudok nemali právo vykonať, obvinili ho pred námestníkom rímskeho cisára Pontským Pilátom, že poburuje národ proti rímskej nadvláde a žiadali, aby Pilát odsúdil Ježiša na smrť. Pontský Pilát, vládca Júdey, zo strachu pred Židmi, odsúdil Krista na ukrižovanie.

Ukrižovaný bol na hore Golgota pri Jeruzaleme. Zomrel. Mŕtve telo položili do hrobu a postavili pri hrobe stráž. Ale na tretí deň vstal z mŕtvych a tým potvrdil svoje božstvo. Ešte 40 dní zostal na zemi, zjavoval sa apoštolom a učeníkom, a potom, prisľúbiac apoštolom zoslanie Svätého Ducha a dajúc im príkaz, aby išli hlásať evanjelium všetkým národom, na Olivovej hore, pred zrakmi svojich učeníkov i mnohých prítomných, vystúpil na nebesia.

SVÄTÉ PÍSMO O BOHU

Dôkaz zo života

Je zásadný rozdiel medzi bytosťami živými (organickými) a bytosťami neživými (anorganickými). Organický život musel mať niekedy začiatok. Lebo Zem bola pôvodne podľa učenia vedy v horúcom stave a v spodných vrstvách zemských nie sú stopy po živote. Príčinou života nemôže byť neživá hmota, lebo zrodenie života z neživej hmoty nebolo možné ani v dávnej minulosti a je nemožné ani dnes.

Núka sa otázka: Odkiaľ je život živých tvorov? Kto dal život živým tvorom? Kto je darcom ľudského života? Kto je pôvodcom života na Zemi?

Na Zemi vidíme mnohoraký život. Vidíme, že vznikajú nové bytosti, rastliny, zvieratá. Rodia sa ustavične aj noví ľudia.

„Každodenne vidíme, že živé tvory vznikajú stále z iných, im podobných živých tvorov. Človek sa rodí z človeka, rastliny vyrastajú zo semien, ktoré dozreli na takých istých rastlinách, ryby vznikajú z rybích vajíčok, ikier, ktoré nakládla taká istá ryba. Tak tomu nemôže byť odjakživa, ani naša Zem nejestvuje od večnosti, ale vznikla kedysi v dávnej minulosti tým, že sa ako horúca, žeravá guľa oddelila od Slnka. Až keď postupne vychladla, mohli sa vytvoriť na jej povrchu predpoklady pre vznik živých tvorov." (Zdravoveda, Martin 1953, str. 22).

Odkiaľ je tento život? Neživá hmota ho nerobí. Živé tvory sa rozmnožujú, to znamená povstávajú len zo živých. To sa vzťahuje na celé živé stvorenstvo: na rastliny, zvieratá a človeka.

Vedci dokázali, že všetko živé je zo živého, že každá bunka je z bunky a každé jadro z bunečného jadra, ba aj každý chromozóm (farebné telieska v bunke) je z chromozómu.

Geológia nás učí, že na Zemi kedysi nebol život. V hlbších geologických vrstvách nenáchadzame nijaké stopy života. Teraz jestvujúce rastliny a živočíchy pochádzajú od predošlých, tie zasa od predošlých a takto postupujúc, dostaneme sa až k prvým rastlinám a živočíchom. Keďže Zem bola sprvoti v žeravom stave, ako to dokazuje veda, ani tu nemohol byť život. Kde sa teda vzal neskoršie? Ako vznikol?

Pozrime sa na rôzne názory:

Je názor, že život sa začal sám od seba tým, že sa náhodou spojili uhlík, vodík, dusík, kyslík a iné časti hmoty a vytvorili zárodok života. Teda život povstal z hmoty neživej vplyvom fyzických a chemických síl. — Táto teória nie je podopretá žiadnou skutočnosťou zistenou v prírode alebo v laboratóriu. Poznatky fyziky a chémie vo vedeckom svete veľmi vzrástli, avšak vedcom sa dosiaľ nepodarilo zostrojiť ani najmenšiu bunku, ktorá by v sebe mala život. Napr. chemici vyrobili zrno, vajce, také, ktoré od skutočných nemožno ani rozpoznať. Dali do nich všetko to, čo je v živom zrne alebo vajci, avšak hlavné tam chýbalo: zárodok života a preto toto zrno nevyklíčilo a z chemicky zloženého vajca nikdy sa nevyliahol vták. Z neživej hmoty sám od seba život povstať nemohol. Živé môže povstať len zo živého, bunka len z bunky, každé zrno len zo zrna. Toto je stanovisko vedcov. Premena neživého v živé ani dodnes nie je v ľudských silách. — A keď nevzniká život z neživej hmoty teraz, nemohol z nej vzniknúť ani v dobách minulých. Dnes nikto nebude tvrdiť, aby náhodným zmiešaním kovov niekedy v bani mohol sám od seba vzniknúť nejaký stroj, ako váhy, hodinky, motor a pod. Tým viac nemôže tvrdiť, aby náhodou z neživej hmoty bezprostredne vznikol živočích, ktorého fyziologické úkony ukazujú na zloženie oveľa komplikovanejšie, než ako majú stroje nami urobené. Fyzické a chemické sily nemôžu za žiadnych okolností vytvoriť z neživej hmoty bytosť živú. Dnes v prírode nikde nevidíme, aby život vznikol sám od seba z hmoty neživej.

Bl. Katarína Tecaquita, Indiánka, prvá z irokézskych dievčat, pochádza z kmeňa Mohawkov. Kmeň mal svoje sídlo v oblasti, kde sa dnes rozprestiera štát New York. Nevedela čítať ani písať, ale bohatá bola na múdrosť kríža. Učí nás, akú cenu má v očiach Božích živá a činná viera. Pri vyhlásení v bazilike boli aj Indiáni, rodáci Kataríny Tecaquitovej.

● Premonštráti majú tohto roku výročie. Pripomínajú si svojho zakladateľa sv. Norberta, ktorý pred 850 rokmi založil ich duchovné stredisko v belgickom Tongerlo.

● Pápeža Jána Pavla II. oficiálne pozvali na návštevu Španielska v októbri 1981 pri príležitosti začatia jubilea 400. výročia smrti Terézie z Avily.

● Vo Vatikáne vyšlia III. časť breviára v gréčtine, tzv. „Anthologion" pre kňazov východného obradu. Celý breviár bude mať štyri časti.

● So schválením Svätej Stolice vyšiel v ZSSR v náklade 60 000 ex. nový litovský katolícky katechizmus. Má názov „Svet našej viery".

● Vyvrcholením osláv 700. výročia úmrtia sv. Alberta Veľkého v Kolíne má byť v novembri slávnosť, na ktorú nemeckí katolíci pozvali aj Svätého Otca Jána Pavla II.

Karel sa vrátil . . .

Podle anamnesy retrospektivní pohled do života pacienta K. N.

1. Karel měl v dětství prvý zážitek z pití alkoholu tehdy, když potají ochutnal pivo, které nosíval svému otci z hospody. S počátku musel přemáhati odpor k hořké chuti piva, ale nakonec se mu to podařilo.

(Alkoholik se nerodí, nýbrž stává se, vzniká, vyvíjí se. Počátek právě bývá v dětství. Dětská zvídavost a zkoumání okolí a věcí vede dítě k poznání alkoholu. Prvá zkušenost, která se vykupuje přemožením odporné chuti alkoholického nápoje. Tento přirozený odpor k alkoholickým nápojům mají i v dospělosti mnohé ženy).

2. Ve 14 letech vypil svou prvou „desítku" před hloučkem stejně starých kamarádů a tehdy to považoval za projev dospělosti.

(Pozorujeme-li někdy dospívající, vidíme často jak v restauraci si právě ostentativně poručí „desítku", aby tak dokázal, že „oni již mohou, že jsou již velcí".)

3. Potom nastalo soustavné popíjení piva i když bývaly jen malé skleničky — a to vždy doma po obědě v neděli.

(Při preventivních periodických prohlídkách učňů STS jsem dotazem zjistil, že skoro všichni až na několik zcela málo vyjímek, jsou tito učni zvyklí pravidelně píti pivo v neděli při obědě, ačkoliv zákon 120/62 nařizuje abstinenci mládeži do 18 let. Vyšetřování byli učni 15—17 letí, starší učni 18 letí přiznali mně i občasné „špičky").

4. Prvá řádná „opička" Karlova byla při jeho odvodu.

(Skutečnost, která je všem známá, která se stále ještě traduje z dob, kdy verbíři získávali mladé muže jen

tak, že je museli opít, aby tito podepsali svůj nedobrovolný vstup do armády. Dnes, kdy služba vlasti v armádě se považuje za nejkrásnější projev vlastenectví, by měl býti tento ohavný zvyk našich odvedenců odbourán).

5. Po vojně nastoupil Karel na pracoviště, kde vedoucím party byl již zkušený piják, který tehdy všechny i Karla nutil, aby pravidelně jeden po druhém při výplatě organisovali pitku. Pití se stalo Karlovi pravidlem a trvalo vždy od soboty do neděle.

(Karel se stal z konsumenta alkoholických nápojů již pijákem.)

6. Při jedné taneční zábavě, kde se seznámil s dívkou Marii — pozdější jeho ženou — ztropil výtržnost a rvačku.

7. Potom následovalo Karlovo další popíjení a po vystřízlivění sliboval Karel své Marii, že již pít nebude a že to tentokrát již bylo naposled. Marie se rozhodla státi se jeho ženou, protože s Karlem otěhotněla, přestože věděla, že Karel má již velmi kladný poměr ke sklenici alkoholického nápoje. Myslela si, že ho to odnaučí.

(U nás každá 30. dívka má naději, že si vezme alkoholika, 50 % žen v den svatby již ví, že její nastávající je alkoholik.)

8. Svatební noc Karlova svatebního dne skončila pro něj na záchytce, kam byl Karel odvezen, když se na svatbě opil a způsobil rvačku. Při tom zranil dva svatebčany a rozbíjel nábytek domácnosti. Na tuto příhodu si však Karel nepamatoval, měl totiž na to Karel „okénko".

(Karel se dostává z fáze varovné do fáze rozhodné ve vývoji choroby, kterou onemocněl tj. alkoholismu, to však nepozoroval.)

9. Po svatbě u Karla následovala krátkodobá měsíční abstinence, kterou Karel porušil, i když si umiňoval, že bude nyní píti s mírou, ale již to nedokázal.

(Tuto zkušenost získá každý alkoholik, on by chtěl pít jako jiní, ale již to nedovede.)

10. Proto Karel hledal důvody pro své pití a našel je. Brzy totiž po narození synka začal podezřívat Marii z nevěry. Také nenáviděl mistra v továrně, ale byl to nyní jiný mistr než ten, který před léty jej nutil do pitek. Karel o něm tvrdil, že jeho pitím je vinen jenom mistr, proto si málo vydělá, dává mu totiž špatnou práci.

(Alkoholici nehledají příčinu svého pití v sobě, ale vždy ve svím okolí, manželce, její nevěry, mistr, vedoucí pracoviště.)

11. Karel ale nepočítal ty sumy peněz, které nechával v hostinci, kdy v podnapilosti mu číšník připočítával k účtu za alkoholické nápoje i datum dne, jen aby se zvýšil jeho účet za vypité alkoholické nápoje.

12. Současně také Karel začal pátrat po „milencích" své ženy Marie a jednou dokonce zaútočil na zcela neznámého muže, který udělal jeho po druhé těhotné ženě v autobusu místo, zranil jej, a poněvadž byl současně opilý, měl také na tuto příhodu opět „okénko".

Sú názory, že v prvých dobách vývoja na Zemi boli na Zemi oveľa priaznivejšie podmienky pre vývoj života z neživej hmoty. Avšak veda hovorí o úplnej nemeniteľnosti prírodných síl, a terajšie prírodné zákony boli zákonmi platnými vo všetkých časoch. Keď nevzniká život z neživej hmoty teraz, nemohol sa z nej vyvinúť ani v dobách minulých. Veď tú temperatúru, v ktorej podľa niektorých vznikol život z neživej hmoty, veda vo svojich laboratóriách si môže ľahko vytvoriť a tiež takto sa aj snažila oživiť neživú hmotu. A prišla k presvedčeniu, že fyzické sily nie sú schopné oživiť neživú hmotu. A keby sme postavili otázku: Kedy a prečo Zem stratila silu z hmoty plodiť život? — konštatujeme, že ju nestratila, lebo ju nemala. Nikto nemôže dať to, čo nemá. A náhodou nevznikla ani Homérova Iliada, ani socha Apolónova, ani náš dom, ani nič vo svete.

Teória večnosti hovorí, že organický život rastlín, živočíchov a človeka na Zemi je od v e č n o s t i bez počiatku. Veda však učí, že bol čas, keď na Zemi nebol žiadny život a že Zem mala takú teplotu (bola málo nižšia od povrchovej teploty Slnka t. j. asi 6000 °C), že v nej žiaden život nebol možný. Napr. keby teplota Zeme a jej povrchu stúpla na jednu hodinu na 120 stupňov Celzia, všetok život na Zemi by vyhynul. Živé bytosti taktiež potrebujú bezodkladne tečúcu vodu. A boli časy, keď jej na Zemi nebolo. Život na Zemi mohol vzniknúť až vtedy, keď Zem na svojom povrchu ochladla a keď na jej povrchu sa zrazila tečúca voda. Bol čas, keď bola tak silne rozžiarená ako teraz Slnko. — Preto túto teóriu veda zásadne zamietla.

Neobstojí ani názor, že všetko je živé a že niet neživej hmoty, že niet rozdielu medzi neživou hmotou a živým organizmom. Avšak veda rozlišuje živú a neživú hmotu a že živá hmota jestvuje len v živých bytostiach, sama v sebe živá hmota nejestvuje. Každý človek, ešte aj z v i e r a t á rozlišujú medzi živým a neživým. Minerály n e p r e j a v u j ú najmenšie znaky života. Skala, nech leží aj celé tisícročia, zostane na celú večnosť len skalou. Večnosť jej život nedá.

(Tu treba poznamenať, že až do XVII. storočia ľudia verili, a to aj ľudia vedy, že živé bytosti, napríklad červíky, hmyz, ba dokonca aj myši môžu vzniknúť aj bezprostredne samy od seba, že sa môžu zrodiť z bahna, hnoja a iných neživých látok, alebo že mole vznikajú z múky, vši, ploštice zo smetí, červy z mäsa a pod. Také názory sú mylné, pretože každá rastlina alebo živočích môže vzniknúť len zo zrna alebo vajíčok, uložených samičkou týchto živočíchov. V múke sa preto vyliahnu mole, lebo tam samička múčneho moľa naložila oplodnené vajíčka. Muchy sa vyliahnu zo smetí preto, lebo do nich samička muchy domácej naložila vajcia, ktoré sa v smetiach veľmi dobre rozvíjajú. Podobne blchy, ploštice, myši. Z neživého nikdy nevzniká živé). (Zdravoveda, Martin 1953, str. 22.)

Zárodky života nemohli doletieť na našu Zem ani z i n ý c h s v e t o v, z iného nebeského telesa, lebo prenesenie života, životného zárodku je fyzicky nemožné (žeravý stav nebeského telesa, chýbajúce podmienky pre vznik života, cesta na Zem). Telesá, ktoré k nám letia z vesmíru (meteority), preletujú priestorom vzduchoprázdnym a veľmi studeným (nad 270 stupňov C), takže nedostatkom vzduchu a zimou by sa v nich zničil všetok život skôr, ako by dopadli na Zem. A keby aj toto vydržali, v zemskej atmosfére by ich zničila veľká teplota, ktorú v padajúcom telese spôsobuje trenie o zemskú atmosféru. Veď vidíme niekedy aj prostým okom, že padajúce telesá vo vzduchu horia. Táto teória nie je správna a ukázala sa ako nevedecká. (Zdravoveda, Martin 1953, str. 22.) Okrem toho najnovšia veda dokázala, že let nejakého zárodku života k nám z ostatných svetov je nemožný, lebo kozmické a ultrafialové lúče, ktoré sú vo vesmíre, v jednom momente by takýto zárodok zničili. Avšak aj keby sme to všetko pripustili, ostáva otázka otvorená: odkiaľ sa vzal život tam?

(Pokračovanie na 15. str.)

(Dokončenie z 1. str.)

svätej Bohorodičky, ktoré ochraňovali prví kresťania a ktoré potom preniesli z Jeruzalema do Carihradu (tak ako aj plaštenicu Ježiša Krista).

Na Carihrad zaútočili Arabi a obkľúčili ho. Naľakaný ľud sa schádzal do chrámu Presvätej Bohorodičky a ostal tam celú noc v modlitbe, prosiac pomoc od Prečistej Panny Márie. Medzi prítomnými bol aj svätý Andrej Jurodivý so svojím žiakom Epifánom. Keď sa skončili celonočné modlitby, svätý Andrej mal videnie: videl ako do chrámu vchádza Presvätá Bohorodička v sprievode svätého Jána Krstiteľa a svätého Jána Bohoslova pri speve veľkého zboru svätých, postaví sa pred oltár chrámu, modlí sa a potom obracia sa k ľudu, sníma zo svojej hlavy omofor (šatku) a rozprestiera ju nad ľudom v chráme. Potom videnie zmizlo.

Toto videnie mal len sv. Andrej a Epifán. Oni pochopili, že Presvätá Bohorodička zachráni mesto. Povedali to ľudu, nastala veľká radosť a súčasne medzi útočníkmi nastal strach a nepriatelia odtiahli od mesta. Mesto bolo zachránené.

Od tohto času Gréci začali sláviť Sviatok Pokrovu — Ochrany Presvätej Bohorodičky. Sviatok dostal názov od pokrovu-omoforu — šatky Presvätej Bohorodičky, ktorý sa stal symbolom ochrany a záštity Presvätej Bohorodičky, hovoriac, že Presvätá Bohorodička nás ochraňuje a prihovára sa za nás.

Avšak veľmi by sa mýlil každý, kto by si myslel, že náš sviatok Pokrovu — Ochrany je sviatkom na pamiatku záchrany Carihradu, alebo že je od toho dňa, keď Arabi obliehali Carihrad a na pomoc Carihradu prišla Presvätá Bohorodička. Nie. Carihradskú udalosť po čase zabudli aj sami Gréci. Sviatok Pokrovu — Ochrany bol ustanovený na oslavu všeobecnej o c h r a n y Presvätej Bohorodičky. Naša cirkev mariánskymi sviatkami ukazuje na Božie materstvo Prečistej Panny, Jej panenstvo, a sviatkom Pokrovu ukazuje na jej príhovor za nás pred Bohom. A pre nás hriešnych práve tento príhovor Presvätej Bohorodičky je príťažlivým, radostným, milým a oblažuje nás.

Toto vyjadrujú aj slová Velebenia: „Zvelebuj, moja duša, Bohorodičku Máriu, lebo za nás oroduje u Ježiša Krista." Avšak aj iné texty našich bohoslužieb na sviatok Pokrovu — Ochrany ukazujú na pravú podstatu tohto sviatku, na hlbokú vieru nášho ľudu v ochranu Presvätej Bohorodičky. Vidíme tam také veľké slová: „Jej svätým pokrovom-ochranou celý svet je prikrytý," spievame tam o Jej veľkom milosrdenstve: „Panna čistá, pros s anjelmi Tvojho syna a Boha, aby dal svetu mier a spásu", „Ty si prijala od Boha dar, aby si, ako matka Božia, liečila choroby všetkých kresťanov a od trápenia chránila a zachraňovala. Preto aj na nás si spomeň, lebo vieš, že potrebujeme: zdravie pre telo a spásu pre duše". Alebo ako to podáva tropár tohto sviatku: „Bohorodička, pozeráme na Tvoj svätý obraz a pokorne voláme: — Vezmi nás pod svoj pokrov-ochranu, zbav nás od všetkého zlého. Pros nášho Boha, svojho Syna Krista, aby spasil naše duše."

Toto je podstata sviatku Pokrovu — Ochrany Presvätej Bohorodičky.

A toto vedel náš ľud od prvopočiatku, tak ako aj prví kresťania od počiatku videli v Presvätej Bohorodičke svoju Pomocnicu, Zástankyňu, Ochrankyňu. A Presvätá Bohorodička toto aj preukázala viditeľne v dejinách našich eparchií viackrát. Tak sa to stalo zázračnou ikonou v Klokočove (roku 1670), zázračnou ikonou v Póči (prvé slzenie v roku 1696, druhé v roku 1715), zázračnou ikonou v kostole v našej farnosti Mikola v roku 1699 (teraz v Rumunsku), ikonou v Pavlove v roku 1717 (teraz v Maďarsku). Nemôžeme tiež nespomenúť Lutinu.

Náš ľud od prvopočiatku kresťanstva u nás mal veľkú nábožnosť k Presvätej Bohorodičke ako svojej Ochrankyne a Orodovnice. Dokazuje to veľmi veľa piesní zložených na česť Presvätej Bohorodičky samým ľudom, dokazujú to i drevené kostolíky v našej eparchii, dokazujú to aj staré slamou kryté chyžky na-

13. Po této příhodě se Karel nevrátil domů, ale mezi sebe jej přijala parta stejných otrapů a Karel s nimi pil několik dnů. Spal pod mostem i na lavičkách v parcích nebo v čekárně na nádraží. V hospodě zastavil hostinskému i svůj kabát jen proto, aby mohl dále ještě pít.

(U alkoholika — Karla se dostavil debakl, situace pro jeho další život i každého alkoholika krajně rozhodná.)

14. Když byl Karel vyhozen z poslední „putyky" a zůstal stát osamocen jen v košili a v kalhotech v chladné podzimní noci, třásl se zimou, vrávoral se ulicí a byl rozhodnut, že svůj bídny život ukončí.

15. Zastavil se, opřel se o pouliční lampu, a chtěl přejít vozovku, když jej kdosi zatahal za rukáv košile. Otočil se a viděl malého chlapce, který se ho tázal: „Strýčku, není ti dobře? Kam jdeš?" ...

16. Tehdy tyto věty z dětských úst a pohled do očí dítěte, které byly tak podobny jeho synkovi Karla zachránily. Rozhodl se... Karel nastoupil odvykací léčbu ve státní léčebně.

MUDr. Vlastimil ŠIROKÝ

Modlitba Otčenáš

Modlitba Otčenáš dáva nám veľa námetov k rozjímaniu a poučeniu. Sv. Ján Zlatoústy hovorí, že modlitba Otčenáš znemožňuje nepriateľstvo, potlačuje pýchu, závisť a umožňuje, aby do nás vstúpil prameň všetkého dobra a lásky. V Písme svätom nachádzame krásne slová: „Prv zmier sa so svojím bratom a potom odovzdaj svoj dar!" (Mt 5, 25). A keď vstanete modliť sa, odpusťte si, ak máte niečo proti komukoľvek. Keď Pán učil svoj ľud modliť sa, chcel tým jasne povedať, ako máme pristupovať k modlitbe.

My, hriešni, máme vo svojej prosbe odstrániť všetko, čo je v nás zlé a riadiť sa Božími prikázaniami a požiadavkami kresťanského života. Sme hriešni, nevieme jeden druhému odpustiť a pritom nábožne hovoríme: „Pane, Pane". A nerobíme, čo nám káže Pán.

Prosby Otčenáša obsahujú všetko, čo sa vzťahuje na náš každodenný život a o čo máme dobrotivého Boha prosiť. Je to modlitba Pána a nijaká iná modlitba sa jej nevyrovná, Spasiteľ ju ustanovil a prikázal sa ju modliť.

Modlievajme sa modlitbu Otčenáš často, ráno, na obed a večer, a to nábožne a úctivo.

Srdce človeka 70-krát bije za jednu minútu, t. j. stotisíc ráz za jeden deň a koľko Otčenášov, koľko dobrých skutkov obetujeme Pánu Bohu za deň? Málo. Prečo? Lebo sme leniví niečo urobiť na slávu Božiu. Jeden týždeň má 168 hodín. Pán Boh od nás zo 168 hodín žiada iba jednu hodinu. Vieš ktorú? V nedeľu, keď hlas zvona volá nás do chrámu na Službu Božiu, a my tam nejdeme! Aká to lenivosť!

Zrevidujme náš život, či tak robíme, ako sa modlíme!

o. M. MERVA

Úmysly Apoštolátu modlitieb na október 1980:

Aby vedecké bádanie a jeho uplatňovanie sa dialo podľa mravných zákonov, ktoré Stvoriteľ vložil do ľudského svedomia.

Za úspech snáh a preniknutie kresťanskej viery do rozdielnych oblastí a kultúr, bez narušenia jednoty katolíckej viery.

šich predkov, ktoré už vidíme len v skanzenoch. Avšak pozrite sa na tie malé biedne chyžky v skanzene v Bardejovských Kúpeľoch, a v každej z nich uvidíte ikonu Presvätej Bohorodičky! Naši predkovia vo viere boli v porovnaní s nami veľmi veľkí! Oni prosili pomoc, pokrov-ochranu Presvätej Bohorodičky, avšak aj dokazovali, že milujú Presvätú Bohorodičku. Mariánske sviatky boli u našich predkov dňami veľkého oslávenia a velebenia Pokrovu — Ochrany a orodovania Presvätej Bohorodičky, ale aj dňom veľkého prejavu lásky k Presvätej Bohorodičke.

Akí sme my malí v našej viere v zrovnaní s vierou našich predkov. Snažme sa to napraviť. Hoci aj tým, že v našich domoch budeme mať ikonu Presvätej Bohorodičky s úmyslom: „Presvätá Bohrodička, spas nás!" Bude to malý, ale dobrý začiatok.

(Dokončenie zo 6. str.)

Arsenius pohliadol na pochybujúceho a mierne povedal:

— Vieru v Telo Kristovo my vyznávame na základe svätého Písma a svätých podaní, ktoré učí všeobecná, apoštolská Cirkev. My veríme, že vo svätom prijímaní je skutočné Telo Kristovo a v kalichu skutočná krv Kristova a nie iba „znázornenia". Hoci je to neposrehnuteľné a nepochopiteľné, akým spôsobom môže byť chlieb Telom Kristovým, ale pretože Ježiš Kristus o chlebe povedal: toto je Telo moje, — veríme, že chlieb je skutočné Telo Kristovo.

—

Arsenius bol natoľko pokorný, že hľadal poučenie aj od jednoduchých, prostých, nevzdelaných ľudí. Raz, rozprávajúc sa s obyčajným starcom-pustovníkom, Egypťanom, poprsil ho, aby ho usmernil, ako treba zaháňať od seba zlé myšlienky. Počúvajúc to, jeden z rehoľníkov mu povedal:

— Prečo ty, otče, ktorý si taký vzdelaný v gréckych i rímskych vedách, prosíš poučenie od jednoduchého, obyčajného človeka?

— Grécke a rímske vedy, — odpovedal Arsenius, — ovládam, ale abecedu, ktorú tento jednoduchý pustovník vie, ešte som sa nedokázal naučiť.

Rehoľníci neraz počuli, ako Arsenius v pokušeniach sa modlil k Bohu:

— Nezanechaj ma, Pane, lebo som nič dobré neurobil pred Tebou, ale daj mi, z Tvojej milosti, aspoň od dneška urobiť dobrý začiatok.

—

Z Ríma priniesli Arseniovi závet akéhosi bohatého príbuzného, ktorý umierajúc, zanechal mu veľké bohatstvo. Starec, zoberúc závet, chcel ho roztrhať. Ale posol vykríkol, hovoriac, že musí závet vrátiť darujúcim. Starec podal mu vtedy závet, hovoriac:

— Ja som skôr zomrel, ako on, a ako to, že on, ktorý zomrel iba nedávno, robí dedičom svojej pozostalosti mňa, mŕtveho?

A vrátil posla so závetom naspäť.

—

Raz, sediac vo svojej izbietke, mal takéto zjavenie: počul hlas, ktorý mu hovoril:

— Vyjdi z domčeka a ukážem ti skutky ľudí!

Arsenius vyšiel. Bol ako vo vytržení a zbadal Božieho anjela, ktorý ho vzal za ruku a zaviedol na jedno miesto, kde mu ukázal jedného človeka, ktorý rúbal drevo, uviazal veľkú nošu a snažil sa ju vyložiť na plecia a odniesť, ale nemohol, lebo bola ťažká. A on, namiesto toho, aby odobral drevo z batoha, aby bol ľahší, opäť rúbal drevo a prikladal ďalšie polienka do batoha, ktorý sa stával stále ťažším. A znovu sa snažil zodvihnúť ho, ale nemohol. Vtedy on prikladal ešte viacej dreva a priťažoval batoh...

A Boží anjel zaviedol Arsenia ďalej. Ukázal mu iného človeka, ktorý stál nad studňou a čerpal vodu zo studne, ktorú potom vlieval do deravého suda. Voda zo suda vytekala a opäť sa vlievala do studne. A on čerpal a čerpal, zbytočne sa namáhajúc...

Potom anjel ukázal starcovi iné videnie: videl otvorený chrám a dvoch mužov, ktorí sedeli na koňoch a každý z nich mal naprieč brvno. Stali jeden proti druhému a chceli prejsť dverami chrámu, ale nemohli: raz preto, že brvná držali naprieč a jeden druhému nedovoľoval, aby ten upravil brvno pozdĺž, a tiež obaja chceli naraz vojsť, a preto zostávali vonku a nemohli vojsť do otvoreného chrámu.

Starec sa spýtal anjela, čo znamenajú tieto videnia.

— Ten, ktorý rúbal drevo a neustále prikladal polienka do batoha, predstavuje človeka, ktorý žije v mnohých hriechoch a namiesto pokánia prikladá stále viac priestupkov k svojim hriechom...

— A ten, ktorý čerpá vodu a nalieva ju do deravého suda, predstavuje človeka, ktorý koná rôzne dobré skutky, ale ktorý i hriechy nezanecháva. Preto taký sa zbytočne namáha, lebo jeho hriechy ničia náhradu, ktorú by mal dostať od Boha.

— Dvaja muži, — vysvetľoval anjel, — predstavujú dobročinných ľudí, ale pyšných, ktorí sa nechcú pokoriť, ustúpiť jeden pred druhým, preto nemôžu vojsť do Kráľovstva nebeského, Nepúšťa ich tam pýcha, ktorá ničí všetky ich dobré skutky.

—

— Pýtaš si radu? — odpovedal starec Arsenius žiakovi v púšti. — Vždy dbaj, aby tvoje myšlienky boli stále milé Bohu, vtedy ty premôžeš všetky hriechy. Lebo všetky hriechy sú od zlých myšlienok, ktoré prijímaš do srdca a tam ich udržiavaš. A kto svoje myšlienky usmerňuje na Boha, tým odháňa zlé myšlienky, ten premáha hriešne žiadostivosti.

—

— Ak skutočne hľadáme Boha, sám On vnikne do nás a spoznáme Ho. A ak Ho svojím čistým životom v sebe udržiavame, zostane aj prebývať s nami, — naúčal starec tých, ktorí hľadali Boha...

—

— Je veľa takých, ktorí sa snažia zachovať si čistotu, a preto pôstom, bdelosťou a prácou umŕtvujú svoje telo. Ale málo je takých, ktorí chránia svoju dušu od spaľujúceho plameňa túžby po sláve, samoľúbosti, mamonárstva, závisti, nenávisti, hnevu, pomsty, odsudzovania, pýchy. Takíto sú navonok čistí telom, ale v duši sú veľmi popálení a sú podobní obieleným hrobom, ktoré sú vo vnútri plné zapáchajúcich kostí. Blažený je ten, ktorý dbá o to, aby aj telo aj dušu chránil od poškvrnenia, zachoval ich čisté, lebo čistí srdcom sú blažení, ktorí uvidia Boha.

—

Pustovníci neraz počuli, ako starec Arsenius hovoril sám seba:

— Arsenius, načo si sem prišiel? — nie pre odpočinok, ale pre prácu; nie na lenivosť, ale na hrdinstvo! Preto choď cestou hrdinstva, pracuj a neleňoš.

A neraz aj toto hovoril:

— Za slová, ktoré som vypovedal, som veľakrát činil pokánie, ale za mlčanie nikdy.

—

Keď sa blížil čas jeho predstúpenia pred Pána Boha, hovoril svojim žiakom:

— Nerobte hostinu na moju pamiatku, ale dbajte, aby sa prinášala božská obeta za moju hriešnu dušu.

Pred samotnou smrťou začal sa báť a tiekli mu slzy. Jeho žiaci, vidiac to, pýtali sa:

— Či aj ty, otče, sa bojíš smrti?

— V skutočnosti, — odpovedal svätý, — tento strach bol vo mne po všetky dni môjho života...

A usnul, oddajúc svoju dušu do rúk svojho Pána.

Bol rok 449.

—

Jeho vzhľad bol anjelský. Bol celý našedivený, chudý od neustáleho pôstu, bradu mal po pás, postavou vysoký, ale ohnutý starobou. V púšti prežil päťdesiatpäť rokov. Usnul v Pánovi vo veku nad sto rokov.

Cirkev slávi pamiatku ctihodného otca Arsenia Veľkého 8. mája.

ŽIVOT JEŽIŠA KRISTA

podľa štyroch evanjelistov

Ježiš uzdraví desať malomocných (Lk 17, 11—19)

Cestou do Jeruzalema prechádzal medzi Samáriou a Galileou. A keď vchádzal do ktorejsi dediny, vyšlo mu v ústrety desať malomocných. Tí si zďaleka zastali a volali silným hlasom: „Ježišu, Pane, zmiluj sa nad nami!" Keď ich uzrel, povedal: „Choďte, ukážte sa kňazom!" Tu zrazu, ako išli, boli očistení. A jeden z nich, keď videl, že je uzdravený, vrátil sa a veľkým hlasom oslavoval Boha, a padnúc na zem jemu k nohám, poďakoval sa mu. Bol to Samaritán. Tu prehovoril Ježiš a povedal: „Či sa neočistili desiati? A deviati kde sú? Ani jeden z nich sa nevrátil osláviť Boha, iba tento cudzinec?" I povedal mu: „Vstaň a choď, tvoja viera ťa uzdravila!"

Ježiš hovorí o svojom druhom príchode (Lk 17, 20—37)

Keď sa ho potom farizeji pýtali: „Kedy príde Kráľovstvo Božie?"[1] — odpovedal im: „Kráľovstvo Božie nepríde pozorovateľne. Ani nepovedia: ‚Hľa, tu je!' — alebo: ‚Tamto je!' — lebo Kráľovstvo Božie je vo vás." I povedal učeníkom: „Príde čas, keď si budete žiadať vidieť jeden z dní Syna človeka a neuvidíte. Povedia vám: ‚Hľa, tam je!' — alebo: ‚Hľa, tu je!' Neberte sa (tam), nechoďte za (ním)! Lebo ako blesk, keď sa zablysne, žiari od jedného kraja neba až po druhý, tak bude aj Syn človeka v deň svojho príchodu. Prv však bude musieť mnoho trpieť a byť zavrhnutý od tohto pokolenia. A ako bolo za dní Noemových, tak to bude aj za dní Syna človeka. Jedli, pili, ženili sa a vydávali až do dňa, keď vošiel Noe do korábu, i prišla potopa a všetkých zničila. Podobne to bolo i za dní Lótových: jedli, pili, kupovali, predávali, sadili a stavali. Avšak toho dňa, keď Lót odišiel zo Sodomy, napršalo z neba ohňa a síry a všetkých zničilo. Tak to bude v ten deň, keď sa zjaví Syn človeka. V ten deň, kto bude na streche a bude mať náčinie v dome, nech nezostupuje vziať si ho, a kto bude na poli, podobne nech sa nevracia! Pamätajte na Lótovu ženu!

Kto sa bude usilovať zachrániť si život, stratí ho, a kto (ho) stratí, zachová si (svoj život). Hovorím vám, v tú noc budú dvaja v jednej posteli, jeden bude vzatý a druhý ponechaný. Dve budú spolu mlieť, jedna bude vzatá a druhá ponechaná. Dvaja budú na poli, jeden bude vzatý a druhý ponechaný." Vtedy mu povedali: „Kde, Pane?" Odpovedal im: „Kde bude mŕtvola, tam sa zhromaždia aj supy."[2]

1. Kráľovstvo Božie sa uskutočňuje v dvoch časoch, od seba rozdielnych: Prvý je prítomný čas, keď ho žijeme v sebe samých (Kráľovstvo Božie je v nás — milosťou); druhý bude v čase návratu Ježiša osláveného a všetkým viditeľného na konci sveta. Tento druhý príchod bude nečakaný a bude znamenať spásu pre dobrých a katastrofu pre zlých.

2. Apoštoli sa pýtajú Ježiša, kde sa to stane a Ježiš odpovie: všade, kde budú žiť ľudia.

Podobenstvo o bezbožnom sudcovi a neodbytnej vdove (Lk 18, 1—8)

Rozpovedal im aj podobenstvo o tom, ako sa treba vždy modliť a nedať sa nikdy znechutiť: „V ktoromsi meste bol sudca, čo sa Boha nebál a na ľudí nedbal. V tom meste bola aj istá vdova, ktorá prichádzala k nemu a naliehala: ‚Obráň ma pred mojím protivníkom!' Ale on dlho nechcel. Potom si však povedal: ‚Hoci sa Boha nebojím a na ľudí nedbám, predsa len obránim túto vdovu, keď ma tak obťažuje, aby nechodila do nekonečna vyhadzovať mi to na oči."

Tu Pán riekol: „Počujte, čo hovorí nespravodlivý sudca! A Boh vari neobráni svojich vyvolených, čo volajú k nemu dňom i nocou a vari ich bude odročovať? Hovorím vám, čo najskôr ich obráni. Ale či Syn človeka nájde vieru na zemi, keď príde?"

Podobenstvo o farizejovi a mýtnikovi (Lk 18, 9—14)

Tým, čo sa nazdávali, že sú spravodliví,[1] a pohŕdali inými, povedal toto podobenstvo: „Dvaja ľudia sa išli modliť do chrámu, jeden farizej a druhý mýtnik. Farizej si zastal a takto sa v duchu modlil: ‚Ďakujem ti, Bože, že nie som ako ostatní ľudia: zbojníci, nespravodliví, cudzoložníci, alebo ako aj tento mýtnik. Postievam sa dva razy do týždňa, dávam desiatky zo všetkého čo mám.' Mýtnik však stál zďaleka a nechcel ani oči pozdvihnúť k nebu, ale bil sa v prsia, vraviac: ‚Bože, buď milostivý mne hriešnemu!' Hovorím vám, tento odišiel do svojho domu ospravedlnený a tamten nie. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený, a kto sa ponižuje, bude povýšený."

1. Išlo tu pravdepodobne o farizejov, prítomných na Ježišovej reči, ktorých chce poučiť, že podstatným znakom modlitby je pokora.

Podobenstvo o robotníkoch vo vinici (Mt 20, 1—16)

„Kráľovstvo nebeské je podobné hospodárovi,[1] ktorý si hneď na úsvite vyšiel najať robotníkov do svojej vinice. A keď sa s robotníkmi dohodol na jednom denári dennej mzdy, poslal ich do svojej vinice. I vyšiel okolo tretej hodiny a zazrel iných záhaľčivo postávať na námestí. Aj tých povolal: ‚Poďte aj vy do mojej vinice, a čo bude spravodlivé, dám vám.' Oni teda išli. A znova vyšiel okolo šiestej a okolo deviatej hodiny, našiel iných postávať a povedal im: ‚Čo tu postávate záhaľčivo celý deň?' Odpovedali mu: ‚Nikto nás nenajal.' Povedal im: ‚Poďte aj vy do mojej vinice!' A keď sa zvečerilo, povedal pán vinice svojmu šafárovi: ‚Zavolaj robotníkov a vyplať im mzdu, počnúc od posledných až do prvých!' Keď teda tí, čo prišli okolo jedenástej hodiny, dostali po denári, nazdávali sa tí, čo prišli pred nimi, že oni dostanú viacej. Ale aj oni dostali iba po denári. Keď ho prevzali, šomrali na hospodára: ‚Títo poslední pracovali iba jednu hodinu, a predsa si ich postavil na roveň nám, čo sme znášali ťarchu a horúčosť (celého) dňa!' Ale on povedal jednému z nich takto: ‚Priateľu, nekrivdím ti. Či si sa nezjednal so mnou na jednom denári? Vezmi si, čo je tvoje, a choď! Chcem dať aj tomu poslednému toľko, koľko tebe. Alebo či nesmiem urobiť so svojím, čo chcem? Alebo azda tvoje oko je závistlivé, pretože som dobrý?' Tak budú poslední prvými a prví poslednými."

1. Podobenstvo sa zakladá na vtedajších zvyklostiach: keď dakto potreboval robotníkov, šiel ich pozvať z námestia, kde nezamestnaní trávievali svoj deň, a tam sa aj dohodol s nimi na pláci. — Poučenie, ktoré vyplýva z toho podobenstva je, že dobrota a štedrosť Božia je väčšia ako naše dobré skutky: je to skôr dar ako mzda.

Ježiš vzkriesi Lazára (Jn 11, 1—44)

„Bol vtedy chorý istý Lazár z Betánie, z dediny Márie a jej sestry Marty. Bola to tá Mária, ktorá pomazala Pána masťou a svojimi vlasmi poutierala mu nohy. Jej brat Lazár bol chorý.

Tieto (dve) sestry poslali teda odkaz Ježišovi: „Pane, hľa, ten, ktorého miluješ, je chorý!" Keď to Ježiš počul, povedal: „Táto choroba nie je na smrť, ale na slávu Božiu, aby Syn Boží bol ňou oslávený." Ježiš totiž miloval Martu i jej sestru (Máriu) a Lazára.

Ako sa teda dopočul, že je (Lazár) chorý, ostal ešte dva dni na tom istom mieste. Až potom vyzval učeníkov: „Poďme zasa do Judska!" Učeníci mu odvrávali: „Učiteľu, Židia ťa práve chceli ukameňovať a ty zasa ta ideš?" Ježiš odpovedal: „Či deň nemá dvanásť hodín?[1] Kto chodí vo dne, nepotkne sa, lebo vidí svetlo tohto sveta, ale kto chodí v noci, potkne sa, lebo nemá svetlo!" Toto povedal a potom im hovoril: „Náš priateľ Lazár zaspal, ale idem ho zobudiť." I povedali mu učeníci: „Pane, ak zaspal, ozdravie." Lenže Ježiš hovoril o jeho smrti, a oni mysleli, že hovorí o spánku. Tu im Ježiš vyhlásil otvorene: „Lazár zomrel, a kvôli vám sa radujem, že som tam nebol, aby ste uverili. Ale poďme k nemu!" Tomáš, nazývaný Dvojča, povedal spolučeníkom: „Poďme aj my a zomrieme s ním!"

Keď Ježiš prišiel (do Betánie), zistil, že (Lazár) už bol štyri dni v hrobe. Betánia bola blízo Jeruzalema, asi na pätnásť honov, a tak mnohí Židia prišli k Marte a Márii potešiť ich (v zármutku) nad bratom.

Ako teda Marta počula, že prichádza Ježiš, išla mu naproti; Mária zasa ostala v dome. I povedala Marta Ježišovi: „Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol zomrel. Ale aj teraz viem, že čokoľvek budeš prosiť od Boha, dá ti Boh." Ježiš ju uistil: „Tvoj brat vstane (z mŕtvych)." Marta mu odpovedala: „Viem, že vstane pri vzkriesení v posledný deň." Ježiš jej povedal: „Ja som Vzkriesenie a Život. Kto verí vo mňa, aj keby zomrel, bude žiť, a ktokoľvek žije a verí vo mňa, nikdy nezomrie. Veríš tomu?" Odpovedala mu: „Áno, Pane, ja som uverila, že si ty Mesiáš, Syn Boží, ktorý má prísť na tento svet.

Po týchto slovách odišla a zavolala svoju sestru Máriu a tajne jej povedala: „Učiteľ je tu a volá ťa." A tá, len čo (to) počula, ihneď vstala a pobrala sa k nemu. Ježiš totiž ešte nedošiel do dediny, ale bol na tom mieste, kde mu vyšla Marta naproti. Keď Židia, ktorí boli s ňou v dome a potešovali ju, videli, že Mária rýchle vstala a vyšla, pobrali sa za ňou, lebo si mysleli, že ide ku hrobu, aby sa tam vyplakala.

Keď teda Mária prišla na miesto, kde bol Ježiš, a zazrela ho, padla mu k nohám so slovami: „Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol zomrel!" Tu Ježiš, keď videl ako plače a ako plačú aj Židia, čo prišli s ňou, zachvel sa v duchu a s pohnutím sa opýtal: „Kam ste ho uložili?" Povedali mu: „Pane, poď sa pozrieť!" Ježiš zaslzel. Vtedy povedali Židia: „Hľa, ako ho mal rád!" No niektorí z nich hovorili: „Či tento, ktorý otvoril oči slepému, nemohol prekaziť tamtoho (Lazárovu) smrť?"

Ježiš sa znovu zachvel a pristúpil ku hrobu. Bola to jaskyňa a (jej otvor) bol zavalený kameňom. Ježiš rozkázal: „Odvaľte ten kameň!" Marta, sestra zosnulého, mu vraví: „Pane, už páchne, veď sú štyri dni, čo umrel!" Ježiš jej odpovedal: „Nepovedal som ti, že ak uveríš, uvidíš slávu Božiu?"

Odvalili teda kameň. A Ježiš pozdvihol oči k nebu a hovoril: „Otče, ďakujem Ti, že si ma vypočul. Ja som síce vedel, že ma vždy vyslyšíš, ale som to povedal pre okolostojaci zástup, aby uverili, že si ma Ty poslal." A keď to povedal, zvolal mocným hlasom: „Lazár, poď von!" Vtedy mŕtvy vyšiel poviazaný povojníkmi na nohách i na rukách a tvár mal oviazanú šatkou. Ježiš im rozkázal: „Rozviažte ho a nechajte ho odísť!"

1. Ježiš prirovnáva svoj život jednému dňu („dvanásť hodín") cesty. Zakiaľ ešte má vykonať to, čo mu Boh zveril, nie je v nebezpečenstve od svojich nepriateľov. Keď však splní všetko, bude akoby nastala noc so všetkými svojimi nebezpečenstvami: potom ho nepriatelia budú môcť usmrtiť.

Vodcovia Židov sa rozhodnú Ježiša zabiť (Jn 11, 45—53)

Vtedy mnohí zo Židov, čo boli prišli k Márii, keď videli, čo urobil, uverili v neho. Niektorí z nich však odišli k farizejom a rozpovedali im, čo urobil Ježiš. Tu veľkňazi a farizeji zvolali vysokú radu[1] a hovorili: „Čo (to) robíme, veď tento človek koná mnohé znamenia! Ak ho necháme, tak všetci uveria v neho, a prídu Rimania a zaberú nám (sväté) miesto i národ."

Vtedy im povedal jeden z nich, menom Kajfáš, ktorý bol toho roku veľkňazom: „Vy neviete nič a neuvažujete si, že je výhodnejšie, keď jeden človek zomrie za ľud, a nezahynie celý národ." To však nepovedal sám od seba, ale ako veľkňaz[2] toho roku predpovedal, že Ježiš zomrie za (židovský) národ, a nielen za (židovský) národ, ale aj aby zhromaždil vospolok roztratené dietky Božie. Od toho dňa sa rozhodli, že ho zabijú.

1. Zázrak, ktorý urobil Ježiš na dokázanie svojho božského poslania, rozdúchal v jeho nepriateľoch nenávisť a túžbu po jeho smrti. To'o je ten druh hriechu, o ktorom Ježiš povedal toľkokrát, že nemôže byť odpustený: zatvoriť oči, aby sme neviděli.

2. Sv. Ján tvrdí, že toto bolo skutočné proroctvo, hoci ten, ktorý ho vyslovil, nepochopil jeho zmysel. Boh naozaj môže použiť aj zlých na vykonanie svojich divov.

Ježiš sa utiahne do Efraimu (Jn 11, 54—57)

Preto Ježiš už nechodil verejne medzi Židmi, ale odišiel do kraja blízko pustatiny, do mesta, zvaného Efraim, kde sa zdržoval aj s učeníkmi.

Bola blízko židovská Veľká noc, a tak mnohí z vidieka išli pred sviatkami hore do Jeruzalema, aby sa posvätili. Hľadali Ježiša a hovorili medzi sebou v chráme: „Čo myslíte, že by ozaj neprišiel na sviatky?" Avšak veľkňazi a farizeji vydali rozkaz, aby každý, kto vie, kde sa zdržuje, to hlásil, žeby ho mohli chytiť.

(Dokončenie z 6. str.)

Parastas — je to modlitba za zomrelých, ktorá sa skladá zo žalmov, tropárov, kánona a panychídy. Dávno sa parastas odbavoval cez celú noc pri zomrelom. Neskoršie pri mŕtvom cez celú noc začali odbavovať Psaltyr — Čítanie žalmov. — Teraz sa parastas odbavuje v chráme, alebo na cintoríne. Niekde je obyčaj na parastas prinášať prinos, na ktorom sa zapaľuje sviečka.

Láska k blížnemu uviedla pri nočnom bdení pri mŕtvom v dome zomrelého bohoslužbu Psaltyr a s ním parastas a panychídu. Na túto modlitbu sa schádza viac osôb, ktorí svojou modlitbou a prítomnosťou zľahčujú bôľ zarmútenej rodiny a svojimi modlitbami odprevádzajú dušu zomrelého pred Pána Boha. Niekedy sa na modlitbe psaltyra zúčastní aj kňaz.

A ešte dávnejšie bola obyčaj, že kňaz v dome zomrelého v priebehu celej noci čítal spevom — Evanjelium.

Toto všetko sú prejavy lásky, veľkej viery a želanie pomôcť dušiam našich veriacich, čo neraz inoverci obdivovali, lebo to vyjadrovalo ducha prvých kresťanov. Š. P.

(Dokončenie z 10. str.)

Aj keby bolo pravdou, že všetok život sa vyvinul len z jednej prvej bunky, aj tá pre seba žiada prvú príčinu. A pretože živé je len zo živého, prvou príčinou môže byť len bytosť živá, a to bytosť vždycky živá, ktorá, majúc život sama v sebe a od seba, dala ho všetkému ostatnému. Tou bytosťou, tou prvou príčinou a pôvodcom života je vždy živý, večne živý Boh.

Na toto všetko niekto by mohol povedať: to všetko je príroda, to je všetko z prírody. Avšak toto nie je odpoveď ani objasnenie otázky. Lebo čo to je príroda? Čo vedecky znamená slovo „príroda"? Príroda — to jest: zem, rastliny, zvieratá, hory, voda, vzduch, hviezdy, človek — krátko všetko, čo dookola seba vidíme. Avšak odkiaľ je toto? Odkiaľ je tá príroda? Pre nás práve toto je dôležité! Toto sa pýtame!

Všetko uvedené zhrnieme takto:

Život na Zemi nebol vždy, má svoj počiatok. Veda učí, že bol čas, keď nebol na Zemi žiaden život, žiadne žijúce zrno, či semeno. A teraz vidíme na Zemi život: rastlinný, živočíšny a ľudský. Ako vznikli tieto životy? Samy od seba z neživej hmoty? Rozum dokazuje, že z neživej hmoty nemohol vzniknúť žiaden život, ani rastlinný, ani živočíšny a tým menej duševný, život ľudský. Veda toto potvrdzuje. Nikdy nebolo zistené, žeby sa z neživej hmoty sám od seba vyvinul i najnižší živočích. Z neživej hmoty sa nič nerodí. Nikto nedá, čo sám nemá. Všetko živé zo živého. Všetky pokusy, ako dokazuje veda, oživiť ľudským umením neživú hmotu, boli neúspešné.

Teda hmota sama od seba nie je a nemôže byť príčinou života.

Avšak keď život nemohol povstať sám od seba, z neživej hmoty a keď má, ako sme ukázali, svoj začiatok, vtedy nemá príčinu svojho jestvovania v sebe, ale mimo seba, v príčine prvej.

Prvou príčinou života môže byť len bytosť živá, bytosť, ktorá majúc život sama v sebe, dala ho ostatným živým tvorom. A tou bytosťou, prvou príčinou života, je večne živý Boh. Na jeho stvoriteľské slová: „Zem, vyžeň trávu, rastliny, s plodom semena a plodonosné stromy, prinášajúce plody, v ktorých je ich semeno, podľa svojho druhu, na zemi!" (Gen 1, 11), a „Hemžite sa, vody, množstvom živých tvorov, a okrídlené tvory, lietajte ponad Zem na nebeskej oblohe!" (Gen 1, 20) a „Zem, vydaj živé bytosti podľa svojho druhu: dobytok, plazy a divú zver podľa svojhu druhu!" (Gen 1, 24) a nakoniec: „Učiňme človeka na náš obraz, nám podobný! — A stvoril Boh človeka..." (Gen 1, 26—27).

Toto nás učí Sväté písmo.

Schopnosť vyvíjať sa je tiež od Boha. Od Boha sú aj cieľu primerané zákony, podľa ktorých život pokračuje.

Takto hovorí Sväté písmo:

„Na počiatku stvoril Boh nebo a zem" (Gen 1, 1).

Naši jubilanti

V tomto mesiaci si svoje životné a kňazské jubileá pripomínajú títo vdp. duchovní otcovia:

Štefan Zima — 80 rokov od narodenia (4. 10.), Vasil Prokipčak — 40 rokov kňazstva (6. 10.), Dezider Tink — 40 rokov kňazstva (6. 10.), dr. Pavol Rusnák — 50 rokov kňazstva (12. 10.), Vojtech Huľva — 60 rokov od narodenia (18. 10).

Srdečne blahoželáme a pozdravujeme!

Mnohaja ľit, blahaja ľit!

— — —

Dňa 12. októbra 1980 bude v našich chrámoch zbierka na Charitu.

— — —

STROPKOV. — **Dňa 29. júna 1980 na sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla konala sa v Stropkove slávnosť prvej Služby Božej novokňaza Štefana Kitľana za účasti veľkého množstva veriacich. Slávnostnú kázeň predniesol o. Oto Zima z Havaja.**

LOMNÉ. — **V ten istý deň sa konala primičná slávnosť aj vo farnosti Lomné, okr. Svidník, kde veriaci taktiež vyprevádzali k oltáru svojho rodáka Juraja Danku, novokňaza.**

ČIČAVA. — **Čičavskí veriaci oslávili 6. júla za hojnej účasti veriacich oboch obradov svojich chrámových patrónov, sv. Kozmu a Damiána. Počasie, ktoré tu už niekoľko týždňov bolo nepriaznivé, dovolilo všetkým zhromaždeným zotrvať až do konca na tejto milej slávnosti. V starom, malom, ale veľmi vkusne vyzdobenom a vynovenom chráme sv. liturgiu slúžil vdp. o. t. kanonik Ján Krlička zo Sačurova a slovo Božie predniesol vd. o. arcidekan ThDr. Juraj Bujňák, okr. dekan z Davidova. Kazateľ nadchol všetkých prítomných, keď konkrétnymi príkladmi poukázal na dnešný vzťah a úctu detí k rodičom. Veľmi dlho budú tieto dojímavé slová v pamäti všetkých zúčastnených veriacich. Veriaci aj touto cestou vyslovujú srdečné poďakovanie kazateľovi za povzbudzujúce slová, ako aj celebrantovi za prinesenú liturgickú obetu.**

Naše hroby

Dňa 2. júla 1980 zomrel v Prahe, kde žil na dôchodku, bývalý profesor gr.-kat. bohosloveckej akadémie v Prešove

ThDr. o. Ernest Jozef Homičko,

kňaz rádu sv. Bazila Veľkého

v 88. roku života, 50. roku kňazstva a 35. roku rehoľného života.

Kňazský pohrebný obrad v prešovskej katedrále vykonal o. Marián Potaš s kňazstvom eparchie.

Zádušnú Službu Božiu a pohrebné obrady vykonal o. Ordinár Mons. Ján Hirka v katedrálnom chráme v Prešove a na cintoríne v Prešove dňa 8. júla 1980.

Vičnaja jemu pamjať!

Dňa 15. 6. 1980 osvietený o. biskup dr. Joachim Segedi zo Záhrebu vysvätil v prešovskej katedrále na kňazov našich absolventov CMBF v Bratislave:

Juraja Danku, nar. 18. 4. 1956 v Lomnom (bol menovaný za správcu farnosti v Bodružale).

Štefana Kitľana, nar. 6. 1. 1943 v Stropkove (bol menovaný za kaplána do Michaloviec).

Oboch oltárnych bratov srdečne vítame a prajeme im veľa úspechov v práci na Božej nive.

Z októbrových výročí

1. októbra — Medzinárodný deň hudby.

3. októbra r. 1845 — pred 135 rokmi — v Hodruši sa narodil FRANTIŠEK RICHARD OSVALD, kanonik, správca Spolku sv. Vojtecha, vydavateľ „Tovaryšstva", literárny historik a spisovateľ (umrel r. 1926).

— — r. 1945 — pred 35 rokmi — na svetovej odborovej konferencii v Paríži vznikla Svetová odborová federácia.

4. októbra r. 1570 — pred 410 rokmi na narodil kardinál PETER PÁZMÁNY, arcibiskup-prímas, zakladateľ Trnavskej univerzity.

— — r. 1760 — pred 220 rokmi — v Považanoch sa narodil kardinál dr. ALEXANDER ŠTEFAN RUDNAY, arcibiskup-prímas, podporovateľ slovenskej tlače, bernolákovský spisovateľ (umrel r. 1831).

— — r. 1810 — pred 170 rokmi — v Novom Meste nad Váhom umrel ONDREJ PLACHÝ, osvietenský spisovateľ, historik, redaktor a vydavateľ (nar. r. 1755).

8. októbra r. 1870 — pred 110 rokmi — v Uderinej (okr. Lučenec) sa narodil JÚLIUS BODNÁR, historik a spisovateľ (umrel r. 1935).

9. októbra r. 1835 — pred 145 rokmi — sa narodil CHARLES CAMILLE SAINT-SAËNS, francúzsky hudobný skladateľ, autor 12 opier (Samson a Dalila a i.), 5 symfónií, omší, Vianočného oratória, rekviem a i. (umrel r. 1921).

11. októbra r. 1885 — pred 95 rokmi — sa narodil FRANCOIS MAURIAC, francúzsky katolícky spisovateľ (román Klbko vreteníc a i.); nositeľ Nobelovej ceny; umrel r. 1970.

12. októbra r. 1760 — pred 220 rokmi — v Trenčíne sa narodil FRANTISEK XAVÉR HÄBEL, titulárny biskup, bernolákovský spisovateľ a prekladateľ (prvý preložil do slovenčiny Tomáša Kempenského); umrel r. 1846.

13. októbra r. 1950 — pred 30 rokmi — umrel FRANTIŠEK ŠVANTNER, spisovaeeľ (zbierka noviel Malka; román Nevesta hôľ, Život bez konca); nar. r. 1912.

15. októbra r. 1900 — pred 80 rokmi umrel ZDENĚK FIBICH, český hudobný skladateľ, vedľa B. Smetanu a A. Dvořáka najvýznamnejšia osobnosť českej hudby v 19. stor. (symfónie, symf. básne, opery: Šárka, Blaník, Nevesta Messsinská, Búrka, Hedy a i.); nar. r. 1850.

16. októbra r. 1615 — pred 365 rokmi — umrel kardinál FRANTIŠEK FORGÁCH, nitriansky biskup, ostrihomský arcibiskup, ktorý r. 1611 zvolal do Trnavy krajinský cirkevný snem.

— — r. 1825 — pred 155 rokmi — v Sučanoch sa narodil ĎURKO LANGSFELD, hrdina revolučných bojov 1848—49 (popravený r. 1849).

18. októbra r. 1405 — pred 575 rokmi — sa narodil ENEAS SILVIO PICCOLOMINI, historik, renesančný novelista, neskorší pápež Pius II. (umrel r. 1464).

— — r. 1635 — pred 345 rokmi — cisár FERDINAND potvrdil zriadenie Trnavskej univerzity.

19. októbra r. 1745 — pred 235 rokmi — umrel anglický spisovateľ JONATHAN SWIFT, anglický duchovný, autor svetoznámeho románu Gulliverove cesty (nar. r. 1667).

21. októbra r. 1125 — pred 855 rokmi — umrel KOSMAS, kanonik, dekan pražskej kapituly, český kronikár, autor „Chronica Boemorum" (nar. r. 1045).

— — r. 1750 — pred 230 rokmi — v Častej sa narodil JURAJ FÁNDLY, spoluzakladateľ bernolákovského Slovenského učeného Tovarišstva, ľudovýchovný spisovateľ (umrel r. 1811).

22. októbra r. 1885 — pred 95 rokmi — v Drienčanoch (okr. Rim. Sobota) umrel PAVOL DOBŠINSKÝ, básnik, zberateľ slovenských ľudových rozprávok a povestí (nar. r. 1828).

24. októbra r. 1925 — pred 55 rokmi — umrel JINDŘICH ŠIMON BAAR, český kňaz-spisovateľ (nar. r. 1869).

25. októbra r. 1825 — pred 155 rokmi — vo Viedni sa narodil JOHANN STRAUSS ml., rakúsky hudobný skladateľ, „kráľ valčíkov", autor operiet: Karneval v Ríme, Netopier, Noc v Benátkach, Cigánsky barón a i. a vyše 160 valčíkov (umrel r. 1899).

26. októbra r. 1955 — pred 25 rokmi v Rakúsku bol prijatý zákon o neutralite.

28. októbra — výročie vzniku Československej republiky — Deň znárodnenia.

29. októbra r. 1815 — pred 165 rokmi — v Uhrovci sa narodil ĽUDOVÍT ŠTÚR, politik, vodca národného pohybu v r. 1848—49, básnik a spisovateľ, iniciátor uzákonenia spisovnej slovenčiny (umrel r. 1856).

30. októbra r. 1910 — pred 70 rokmi — umrel JEAN HENRI DUNANT, zakladateľ Červeného kríža (nar. r. 1828).

31. októbra r. 1705 — pred 275 rokmi — sa narodil pápež KLEMENT IV. (umrel r. 1774). (ž)

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 88894. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9. Č. t. 331 717 a 333 056.
Povolené SÚTI 15/9 zo dňa 27. XII. 1972. Tlačia Dukliánske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzávierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Neobjednané rukopisy nevraciame a nehonorujeme. Redakcia si vyhradzuje právo úpravy rukopisu podľa posudku redakčného krúžku. Rozširuje PNS. Ústredná expedícia a dovoz tlače 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Celoročné predplatné 24 Kčs. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs — Indexové číslo 49818.